

Egils saga

En teoretisk analyse og fortolkning af begreberne
slægt, ære, kærlighed og magt i Egils saga

Kandidatspeciale i dansk, Aalborg Universitet
Januar 2013
Lisbeth Møller Eriksen

Indholdsfortegnelse¹

Indledning.....	3
Metode	4
Islændingesagaerne som genre	5
Sproget og stilen.....	8
Fortælleren.....	11
Komposition.....	12
En helt fødes.....	14
Egils strategi.....	17
Brødreforholdet.....	20
Kvinderne i Egils liv.....	21
Konflikten med kongeslægten.....	23
Venskabet med Arinbjørn.....	25
Grådigheden	28
Holmgangen mod Atle.....	29
Alliancer	31
Egils nye mål efter arvesagen.....	33
Det magiske.....	35
Egils børn.....	36
Egil som gammel	38
Eftermælet.....	42
Konklusion.....	43
Abstract	46
Litteratur	47

¹ Specialets længde er eksklusive abstract og litteraturliste 46,3ns (111214 tegn m. mellemrum)

Indledning

De islandske sagaer kommer i 2013 med stor sandsynlighed til at opleve ny bevågenhed. Årsagen er den, at de islandske sagaer i 2013 udkommer i nye oversættelser på sprogene norsk, svensk og dansk. Projektet er det største oversætterprojekt i Norden nogensinde. Begivenheden viser, at interessen for de islandske sagaer stadig eksisterer i dag. Beskæftigelsen med de islandske sagaer er derfor af stor aktualitet og har motiveret mig i mit valg af specialeområde.

Det, som fascinerer mange ved islændingesagaerne, er sagaernes store episke kvaliteter og ikke mindst deres evne til at visualisere tekstuniverset for læseren. Den underfundige og barske humor, som har rødder i sagaens sproglige stil, er ligeledes en af sagaernes meget værdsatte kvaliteter. Sagaernes store temaer hører til de eviggyldige sider af menneskets tilværelse - familie, kærlighed og magt. Derfor mener jeg stadig, at sagaerne har noget eksistentielt at fortælle moderne mennesker. Vi lever ved at spejle os i andre mennesker og fascineres af sagaens fremstilling af menneskets mentalitet i oldtiden, hvad enten vi føler genkendelse eller fremmedgørelse herved.

Islændingesagaerne er skrevet på oldnordisk, som var islændingenenes eget sprog i middelalderen, hvor sagaerne er nedskrevet. Det betyder rent faktisk, at almindelige islændinge i dag kan læse håndskrifterne og derved også føler et stærkt tilhørsforhold til sagaerne. Alene af den grund synes det rimeligt, at islændingene, og ikke længere danskerne, opbevarer de bevarede håndskrifter.

Egils saga er det ældste såkaldte originale håndskrift, som er fra 1250. Håndskriftet er bevaret som 3 hovedhåndskrifter og ca. 12 mindre stykker². Den form, vi i dag kender sagaerne i, er ikke i deres originale form. Det er dog vanskeligt at snakke om originalitet i gængs forstand, da sagaerne er nedskrevet efter den mundtlige overlevering, og der eksisterer mange håndskriftsudgaver af samme saga. De oprindelige udgaver er ikke bevarede, men er afskrifter og afskrifter af afskrifter. Udgaven af Egils saga, som ligger til grund for analysen i specialet, er Keld Gall Jørgensens oversættelse fra 1994.³

Ud fra til litteraturvidenskabelige studier gætter man på, at forfatteren til Egils saga er Snorri Sturlusson. Man mener, at sagaens hovedperson Egil har været en historisk dalevende person, og at han er forfatter til kvadene.⁴

Den store diskussion i saga-forskningen har været, hvorvidt sagaerne skal opfattes som historieskrivning eller som fiktion. Diskussionen har gennem tiden været stærkt påvirket af litteraturhistoriske traditioner. Som det vil fremgå af analysen, opfatter jeg sagaerne som æstetiske autonome værker. Jeg finder det ikke relevant for forstå-

² I håndskriftsamlingerne hedder Egils saga AM 132

³ Oversættelsen har taget udgangspunkt i Finnur Jónssons redigering af håndskrifterne i 1886-1888.

⁴ Jørgensen 1994, s. 233

elsen og oplevelsen af Egils saga, om personerne rent faktisk har levet, eller om begivenhederne har fundet sted i virkeligheden. Det er da også de store eksistentielle temaer i Egils saga, som interesserer mig, og som jeg mener, bærer stor kvalitet. I Egils saga viser slægten sig at have gennemgribende betydning for individets identitet. Et andet centralt slægts-tema i sagaen er dens konflikt mellem to slægter af forskellig stand, nemlig storbonde-slægten og kongeslægten. Et af sagatidens store idealer er æren, som er motivet bag mange af Egils handlinger. Kærligheden er et konfliktfyldt forhold i Egils saga og synes til tider at være mere af problematisk karakter end af lykkelig. Egils stræben efter at opnå og at udøve magt præger handlingen i stor grad. Forholdet mellem individ og slægt synes at gennemsyre alle temaerne.

Jeg vil derfor ud fra en teoretisk analyse og fortolkning undersøge begreberne slægt, ære, kærlighed og magt i Egils saga.

Metode

I min analyse af Egils saga benytter jeg mig både af en litterær nykritisk metode og en historisk-filologisk metode. Dvs. at jeg betragter de islandske sagaer dels som autonome æstetiske enheder, dels som historisk-filologiske værker, der relaterer teksterne til deres tidsmæssige samtid.

Forskellen på det filologiske (i citatet med fokus på etnografiske forhold) og litterære synspunkt på sagaerne kan udtrykkes således:

“Edwin Ardeners⁵ ord om det tyvende århundredes etnografiske monografier, at der er “livet blevet til genre”, gælder i høj grad også for islændingesagaerne. Men det omvendte gik også på en mærkelig måde i opfyldelse: genren blev til liv. For litteraturvidenskaben er det dette liv i teksterne selv, der er emnet.”⁶

Citatet beskriver dialektikken i opfattelsen af de islandske sagaer; Set fra en antropologisk synsvinkel ligger livet i saga-tiden til grund for sagaerne og deres forståelse, mens det fra et litteraturvidenskabeligt perspektiv er teksten, som en autonom størrelse, der definerer og skaber virkeligheden og livet for menneskene. De islandske sagaer har altså litterære kvaliteter og betegnes som skønlitteratur. I tekster opstår betydning ved at sprogets form og indhold spiller sammen.⁷

⁵ Edwin Ardeners: *Social Anthropology and the Decline of Modernism, Reason and Morality* udg. J. Overing (London, 1985), 52 Jfr. Kirsten Hastrup, *The challenge of the unreal – or how anthropology comes to terms with life, Island of Anthropology*, 289 Jfr. Preben Meulengracht Sørensen: *Fortælling og ære, Studier i islændingesagaerne*, Aarhus University Press, 1993 s. 32

⁶ Sørensen, 1993 s. 32

⁷ Lützen, 2003 s. 13

Min teoretiske analyse sker ud fra tekstanalytiske iagttagelser, som jeg foretager strukturelle analyser af. Som det fremgår af teori afsnittene i specialet, vil jeg have fokus på genre, sprog og stil, fortællerforhold og komposition. Herigennem vil jeg belyse begreberne slægt, ære, kærlighed og magt i sagaen. Desuden belyser jeg også psykologiske aspekter hos sagaens personer og anvender teori fra Freuds drømmeanalyse. I analysen indgår også semantiske analyser af teksten, idet jeg tager udgangspunkt i sproglige iagttagelser. Sagaens hovedperson Egil er omdrejningspunkt for analysen. Gennem analyse, tolkning og vurdering karakteriseres sagnhelten Egil. Analysedelen er struktureret i forhold til sagaens kronologiske forløb, således at den tager udgangspunkt i tidspunktet, da Egil fødes og slutter ved hans død. Således får sagaens markante fokus på handling lov til at strukturere analysens opbygning.

Nogle af de historisk-filologiske forhold, som gør sig gældende i sagaen, er beskrevet i teori afsnittet "Sagaen som genre". Her sætter jeg Egils saga i forhold til den tidsmæssige samtid, som er oldtiden. Filologiske forhold som fortælletraditionen, klasseforskelle, sociale omgangsformer, tidens idealer, slægtens betydning, tro og skjaldekunst er beskrevet i dette afsnit. De historisk-filologiske særpræg i sagaen indgår i en sammenhængende analyse med de sprog- og tekstanalytiske iagttagelser i Egils saga.

Islændingesagaerne som genre

De islandske sagaer hører med deres beretninger om de oldnordiske slægter til den episke genre. Ordet saga er den oldnordiske betegnelse for genren og kommer af det oldnordiske verbum *segja*, som betyder *at sige*. På islandsk betegner saga betydningerne *fiktion* og *de faktiske, fortidige begivenheder*. Dertil kommer betydningen "de faktiske, fortidige begivenheder i fortalt form".⁸ Der er altså lagt fokus både på den opdigtede, men samtidig autentiske og historiske betydning af ordet. Derudover indgår genrens form i ordets betydning, som er den fortalte form.

Der er meget usikkerhed om forholdene omkring sagaerne. Denne usikkerhed gælder både sagaens forfattere, hvornår de enkelte sagaer er nedskrevne, og hvad de er blevet brugt til og hvordan de er blevet brugt.⁹ Man formoder dog, at Snorri Sturluson er forfatter til Egils saga. Der er mange historiske fakta, som taler for, at hovedpersonen Egil Skallagrimsson har levet i virkeligheden og har været en stor skjald i sin tid.¹⁰ De islandske sagaer karakteriseres dog som fiktion, der handler om historiske skikkelser og begivenheder fra Islands storhedstid.

⁸ Læsninger i dansk litteratur, Andersen 1998, s. 314 note 11

⁹ Sørensen 1993, s. 52

¹⁰ Jørgensen 1994, s. 233

Egil Skallagrímssons saga er en slægtssaga¹¹, idet den fortæller om flere generationer i Egils slægt. Det er en saga om stormænd, som støder sammen med kongemagten, og dette udgør en væsentlig del af handlingen.¹² Sagaens historiske og fortalte tid foregår mellem år 930-1030, som er den sidste del af vikingetiden. Det afgørende klasseforskel i samfundet er forskellen mellem trælle og frie mænd. Nogle frie mænd er med i kongens hær, *hirden*, som er professionelle soldater. Kvinderne tager sig af det daglige liv på gården og bestyrer hjemmet. Samfundets ledere er høvdinge, som har store magttilføjelser.¹³ Kongen er den øverste i samfundet.

Tiden kaldes også *landnamstiden* (870-930) og betegner koloniseringen af Island og ikke mindst sagatiden. Kolonisterne, der kommer til Island, er norske stormænd, fordrevet fra Norge af Harald Hårfager, som selv er høvding, men som vil bestemme over de andre høvdinge.¹⁴ Island bliver et bondesamfund, som deles i 39 goder, som hver styres af en høvding. Ud over landbrug tager mændene på vikingetogter og handler med de omkringliggende lande. Hver sommer afholdes Altinget, hvor alle høvdingene samles for at afgøre retssager. For at vinde en sag gælder det om at have stor opbakning fra indflydelsesrige personer, som er placeret højt i magthierarkiet. I princippet stiller loven på Altinget alle frie mænd lige, men i sidste ende er det oftest personen med den største magt, som vinder. Altinget er en lovgivende og dømmende magt, men ikke en udøvende magt. Derfor må folket selv udøve straffe, og derfor går slægten til vinderen af retssagen ind og tager ansvar for, at dommen bliver udøvet.¹⁵ Holmgang, som er en kamp mand til mand, er almindelig anerkendt i vikingesamfundet. Det er muligt for sagahelten at vise sin styrke til holmgang og modtage stor respekt og ære. Ligeså er risikoen for at dø mulig, men at dø i kamp er forbundet med stor respekt og ære.

Sagaerne er først nedskrevet ca. 200 år efter begivenhederne er fundet sted, altså omkring 1200-tallet. På det tidspunkt er det islandske samfund brudt sammen og kristendommen indført. I 1262 kommer Island under den norske trone.

Sagaernes værdiunivers sætter følgende dyder højt: Tapperhed, selvbeherskelse og beslutsomhed og ikke mindst loyalitet mod slægten. Det er vigtigt, at sagahelten er handlekraftig, frem for at være eftertænksom, følsom og svag.¹⁶ Helten stræber efter ære, eller at slægten får ære. Helten skal også være stærk og dygtig med sine våben i kamp og selvfølgelig være ud af en god slægt, som har status og høj anseelse. Helten er en stolt person, som ikke frygter døden.¹⁷

¹¹ Fibiger, Lütken 1996, s.40

¹² Sørensen 1993, s. 129

¹³ Fibiger, Lütken 1996, s. 34

¹⁴ Fibiger, Lütken 1996, s. 40

¹⁵ Fibiger, Lütken 1996, s. 40

¹⁶ Fibiger, Lütken 1996, s. 44

¹⁷ Bjerrum 2006, s. 10

Et stort motiv i sagaerne er udenlandsrejserne, som har stor symbolsk betydning og betyder prestige og ikke mindst ære. Rejsen er en form for dannelse og markerer overgangen fra ung til moden mand. Ligeså er mødet med kongen også tillagt stor symbolsk betydning. Her finder prøven på den unges duelighed sted, og ofte udtaler kongen en vurderende udtalelse, som kan betragtes som definitiv. Mellem kongen og hans hirdmand foregår en udveksling af goder, som fra hirdmandens side naturligt er som hird, men også som skjald. Fra kongens side gives der gaver, som skal forstås som æresbevisninger.¹⁸

Temaerne i sagaerne er oftest slægt, ære, kærlighed, hævn og magt. Typisk for sagaen er det, at helten kommer i konflikt med sin egen slægt, andre slægter eller kongemagten.¹⁹ Det er individets kamp mod samfundet. Helten har forpligtigelser over for slægten og skal opfylde samfundets idealer om ære. I Egils saga oplever vi f.eks. Egils anstrengte forhold til sin bror og slægtens historisk lange stridigheder med kongemagten. En anden konflikt eksisterer i forholdet mellem Egil og Gunhild, hvis man læser forholdet sådant, at Egil er seksuelt tiltrukket af dronningen. Samfundet accepterer ikke det individuelle erotiske menneske, der ikke finder sin partner i overensstemmelse med slægtens ønske og efter sin egen rang. Fortælleren har dog alligevel ofte sympati over for helten, når han kommer i konflikt med normerne, fordi helten viser individuelle træk.

Seksualitet er en af de store konflikt-årsager i sagaerne. Normalt afgør slægtens overhoved partnervalget, da et ægteskab opfattes som en kontrakt mellem to slægter, som er fra samme niveau i klassehierarkiet. Jord har stor værdi i samfundet og betyder overlevelse for slægten. Derfor er det nødvendigt at gifte sig ind i familier med meget jord. Ægteskabet handler altså ikke om to individers forelskelse og lykke, men om social sikring. Erotikken kan derfor blive forstyrrende for slægten, når individet handler efter sine følelser og forelsker sig i en person, som ikke kommer fra den samme stand. Ofte sker det dog, at sagahelten lader sig styre af erotikken, som vi også oplever Egil gøre i hans tiltrækning af Gunhild.

Slægten er samfundets mikrokosmos i vikingetiden og udgør fundamentet i samfundets struktur. Det enkelte menneske definerer sin identitet i forhold til slægten og dens status. Dette oplever man i måden de islandske sagaer præsenterer helten på. Helten beskrives altid efter en formel: slægt, bosted, formue og sindelag.²⁰ Faderens status overføres direkte til sønnerne, som også forventes at leve op til faderens status. Forbindelsen underbygges af, at far og søn ofte har samme navn evt. med lidt afvigelse i endelsen af ordet. I familielivet vægtes familien frem for individet, og individet må indordne sig familiens normer. Ægteskabet opfattes som en økonomisk kontrakt mellem to familier, og det er familiens overhoved, som godkender eller vælger ægtefællen til familiens sønner.

¹⁸ Sørensen 1993, s. 225

¹⁹ Bjerrum 2008, s.

²⁰ Jørgensen 1993, s. 228

Den enkeltes handlinger vurderes i forhold til slægtens interesser. Slægtens ære og anseelse er vigtigere end individets vilje. Eftermælet er desuden vigtigt, idet om-dømmet stadig lever videre efter personen er gået bort. Familiemedlemmet, som begraver den afdøde, får desuden status og sit navn på runestenen.²¹

Vikingsamfundet er præget af asatro, som er en del af hverdagen for menneskene. Vikingerne har en verdslig tankegang, hvor de har en fast tro på skæbnens magt.²² Der eksisterer en stærk tro på de nordiske guder. For at være på god fod med guderne er man nødt til at udføre daglige ritualer. En af de vigtigste riter er *blotet*, som betyder at ofre. Når vikingerne ofrer gaver til guderne, sørger guderne for, at der ikke tilstøder menneskene noget dårligt.

Sagaerne foregår i det hedenske samfund, men også under overgangen til at kristendommen bliver indført på Island. De kristne moralske begreber som næstekærlighed og tilgivelse eksisterer dog ikke i sagaerne. Her er det øje for øje og tand for tand, der gælder.²³ Denne logik er tydelig i forhold til den såkaldte blodhævn, som betyder, at man er i sin ret til at hævne et mord med mord. Hvis en slægtning bliver myrdet, er det slægtens forpligtelse at hævne mordet og herigennem genoprette ordenen og ikke mindst æren. Som medlem af slægten kan du altså risikere at blive myrdet, selv om du ikke er skyldig i drab. Ligeså kan du som slægtning være den, som skal myrde for at hævne dit familiemedlem.

Vikingetidens digter hedder en skjald og er en prestigefyldt person, som har ordet i sin magt og kan optræde med det. At være skjald anses som et professionelt arbejde og var af stor betydning, da man endnu ikke kunne skrive. Kvadene har en social funktion, nemlig at fortælle om store kampe og bedrifter og at hylde høvdinger. Skjalden er både beundret og frygtet, da han er dygtig til sit håndværk. Skjalden kan også drille eller nedgøre andre, og en sådan form for poesi kaldes *nid*. Med niddigtingen angriber man en fjendes ære, beskylder nogen for fejhed eller andre negative egenskaber og handlinger. Der er en stærk tro i vikingsamfundet på, at niddigtet fører til ondskab, og at det slutter med drab.²⁴

Sproget og stilen

De islandske sagaer er prosa og kendetegnes ved deres særlig mundtlig stil. Kvadene i sagaerne har derimod lyrisk præg og bærer helt andre egenskaber og kvaliteter end resten af teksterne. Sagaerne blev nedskrevet efter mundtlige overleveringer på islændingenes eget sprog, oldnordisk, hvilket understreger sagaernes folkelige og mundtlige præg.

²¹ Fibiger, Lütken 1996, s. 34

²² Sørensen 1993, s. 306

²³ Sørensen, 1993 s. 87

²⁴Fibiger, Lütken 1996, s. 39

Sagaernes fortalte tid foregår i 900-tallet, men håndskrifterne er først nedskrevet i 1200- og 1300-tallet. Der findes flere udgaver af håndskrifter om samme sagaer og flere oversættelser gennem tiden. Resultatet af oversættelserne har været præget af tidens litteraturhistoriske tendenser.

Sagaerne er blevet til i en overgangstid, hvor man går fra mundtlig fortælletradition til skriftsprog og derfor præger den mundtlige stil sagaen i særlig høj grad.²⁵ Sagaen imiterer den mundtlige stil ved at være skrevet i et almindelig folkeligt sprog og ved at have elementer fra den mundtlige tale, som replikker, og ved at anvende nutids-tempusform. Fortællerens rolle er markant og viser sig gennem mange fortællemarkører.²⁶ Den enkle sproglige stil har også haft et praktisk formål; at kunne bruges til højtlesning, idet de færreste mennesker har kunne læse i 1200 og 1300-tallet. Den mundtlige fortælletradition har stadig været brugt i perioden, da skriften fik sin udbredelse og har derfor stadig sat et stærkt præg på sagaen.²⁷

Personerne i sagaen skildres udelukkende gennem ydre iagttagelser og kendetegn. Vi oplever personerne gennem deres adfærd, deres handlinger, gennem replikker, eller gennem andre personers vurdering af dem.²⁸ Sagaen indeholder ordsprog, som fortælleren indirekte bruger til at få sin vurdering af handlingen igennem. Der er ingen indre personbeskrivelser eller stemningsladede beskrivelser af handlingen. Læseren må selv drage sammenhængen ud fra de objektive iagttagelser og danne sig et indtryk af personerne. Sagaen har få sproglige billeder, men mange retoriske virkemidler som underdrivelse(litoten), overdrivelse og sarkasme. Om sagaens særlige stil, siges der:

”Man registrerer iagttagelige reaktioner i stedet for at psykologisere. Dialogen, gerne i form af fyndige replikker, spiller en vigtig rolle. Den objektive holdning kan virke som ligegyldighed eller kynisme.”²⁹

Sagaens syntaks består overvejende af korte sætninger med enkel sætningsopbygning og et forholdsvis lille ordforråd i forhold til romanformen. Gentagelser af ord og vendinger er hyppige i sagen og gør sproget enkelt og kontant.³⁰

Der gøres stor brug af parataktiske hovedsætninger³¹, som ofte indledes med den parataktiske konjunktionen ”og”. Sætningsstrukturen giver i sammenhængen en opremsende effekt og en enkel og kontant form.

Sagaen gør stor brug af replikker, både som direkte og indirekte tale. Replikken er en dramatisk form, der har til hensigt at imitere øjeblikket³². I replikken gives en ob-

²⁵ Jørgensen, Sigurjónsson 1987, s. 177

²⁶ Fibiger, Lütken 1996, s. 45

²⁷ Jørgensen, Sigurjónsson 1987, s.173

²⁸ Hallberg 1974, s. 72

²⁹ Hallberg 1974, s. 75

³⁰ Meulengracht 1993, s. 74

³¹ Meulengracht 1993, s. 74

jektiv karakteristik af personerne og læseren får en følelse af at være tættere på personen. Sagaen bruger kategorisk replikskiftet til at skabe dramatiske stemninger og til at gøre kontrasterne mellem personerne tydelige. Ofte bruges underdrivelsen (litoten) i replikken, da underdrivelsen har en stærk meningsfuld virkning i replikken.

Det er ofte i replikken, at man oplever den barske humor, som sagaerne er kendt for.

Ofte er litoten brugt som stilfigur. Litoten anvendes som et fortælleteknisk greb til at forherlige personen og vise hans overlegenhed.³³

Form og indhold stemmer godt overens i sagaen. Den enkle og knappe sproglige stil underbygger den formelle karakteristik af personerne. I beskrivelsen af personerne gælder en nøgtern formel: Slægt, bosted, formue og sindelag.³⁴ Oplysningerne er med til at give indholdet et autentisk præg.³⁵

Der gives præcise oplysninger om historisk tid og geografiske steder for at skabe illusion om, at beretningerne er autentiske.³⁶ Fortælleren i sagaen fortaber sig ikke i stemningsskabende naturbeskrivelser med en stor vægt af adjektiver, men holder sig til fakta og karakterenes handlinger. Derimod findes der kun få naturbeskrivelser i sagaerne, der som regel er til for at belyse noget i handlingen eller egenskaber hos personerne. Et eksempel kan være naturfænomener som tordenvejr og stormvejr.³⁷ Følgende citat siger noget om, hvordan sagaen med tilstedeværelsen af dens autentiske elementer ikke lader læseren betvivle sagaens realistiske oprigtighed:

”Med sin realistiske iscenesættelse i kendte historiske og topografiske kulisser bestræber forfatteren sig på at give indtryk af, at fortællingen er sand; men kravet om sandhed formuleres ikke som et mål, han efter bedste evne forsøger at opfylde. Det forudsættes at tilhøreren accepterer fortællingen som historisk sand, alene fordi den bygger på sandheden.”³⁸

Sagaen indeholder skjaldekvad, som stik modsat sagaens stil indeholder masser af poesi.

I kvadene udtrykkes lidt med mange ord og ikke omvendt som i sagateksten. Kvadene understøtter sagaens autenticitet, idet skjalden improviserer kvadet, mens begivenheden foregår. Karakteristisk for kvadene er bogstavrim (allitteration), omvendt ordstilling og *kenninger*, som er poetiske omskrivninger af ord.³⁹ I kvadet er det tilladt for skjalden at udtrykke følelser. Kvadene kan bestå af mange strofer, som både kan være lyriske og episke. Det er skjalden, der selv fremsiger kvadet for en flok tilhørere. Kvadet har altid et bestemt formål. Det er muligt at opdele kvadene i

³² Nøjgaard, 1993 s. 216

³³ Hallberg 1974 s. 68

³⁴ Jørgensen 1994, s. 228

³⁵ Fibiger, Lütken 1996, s. 45

³⁶ Fibiger, Lütken 1996, s. 45

³⁷ Hallberg 1974, s. 68

³⁸ Meulengracht 1993, s. 58

³⁹ Læsninger i dansk litteratur bd. 1, Andersen s. 33-34

forskellige kategorier alt efter deres formål. Man skelner mellem vikingekvadet, skjaldedigtning og magisk digtning.

Vikingekvadet kan betegnes som vikingens poetiske testamente. Det er ofte et enkelt såkaldt løsver, som er improviseret på stedet og i øjeblikket, der f.eks. kan være under eller efter et vikingeslag på slagmarken.

Vikingekvadet fungerer desuden som en ventil til at lukke følelser ud gennem. Følelser hører som omtalt ikke hjemme i sagaens tekst, men i kvadet er det fuldt legalt at udtrykke både glæde og sorg. Således bruger skjalden kvadet aktivt til f.eks. at bearbejde sorg.

Skjaldedigtningen kendetegner først og fremmest hyldestdigtningen om konger og magtfulde høvdinger. Hyldestdigtningen virker ikke så spontan som vikingekvadet og bærer mere præg af overvejelser. I hyldestdigtningen lovpriser konger og bruges ofte som middel til at opnå et ønske hos kongen. Skjaldedigtningen indeholder ofte elementer fra den nordiske mytologi og sagnverden.

Den magiske digtning kendetegner den del af digtningen, som handler om runeristningen. Her er formålet med kvadet at opnå en magisk og dermed overnaturlig virkning.

Fortælleren

Sagaerne bliver altid fortalt i 3. person. Fortælleren beskriver begivenhederne fra en ydre synsvinkel og markerer herigennem sin egen afstand til handlingen. Forløbet er kendt på forhånd af fortælleren, idet han har et bagudsyn, som teksten røber undervejs.

Fortælleren giver sig ikke i kast med miljøbeskrivelser, men fokuserer på personerne og deres handlinger. Gennem dialog, ordsprog eller gennem refererende beretning, karakteriseres personerne indirekte. Fortælleren ytrer ikke umiddelbart sin egen holdning til det fortalte, men lader personerne og begivenhederne formidle det for sig. På denne måde lægger fortælleren sine vurderinger i munden på sagaens personer. Det kan dog også være i form af generelle udsagn, at vurderingen kommer.

⁴⁰ Om sagastilens strenge fremstillingsform kan siges:

”paradoksalt kan man sammenfattende sige, at sagastilen er udtryksøkonomisk og underspillende på den ene side, og stærkt heroiserende og dramatisk på den anden.” ⁴¹

Citatet gør opmærksom på paradokset i, at sagaen på den ene side forekommer dybt objektiv og samtidig indeholder meget subjektive vurderinger, hvilket afsløres i det heroiske og dramatiske. Om den reservede fortællestil siges der:

⁴⁰ Bjerrum 2008, s. 20

⁴¹ Fibiger, Lütken 1996, s. 45

”Fortælleren undertrykker helt sin tilstedeværelse, og det kan derfor virke som om sagaen fortalte sig selv. Den episke objektivitet opretholdes nøje.”⁴²

Det er sagaens skjulte fortæller, der omtales her. Fortælleren holder sig selv udenfor begivenhederne og siger blot videre, hvad der sker, og hvad andre personer mener. Det er umiddelbart sådan, at fortælleren rolle opleves. Den skjulte fortæller og hans virkemidler giver en objektiv illusion og får begivenhederne og personerne til at virke autentiske. Det, der rent faktisk sker, er, at fortælleren med sin implicite tilstedeværelse, manipulerer med læseren, så at læseren ikke opdager, at det er fortælleren, som giver sin subjektive mening til kende. Fortælleren er altså i stand til at præge læseren med sine egne holdninger og få læseren til at føle sympati eller antisympati for personer eller begivenheder.⁴³ Selv om vi ikke kan læse indre karakteristikker af personerne i sagaen, er det alligevel en alvidende fortæller, der i kraft af bagudsyn og sin implicite tilstedeværelse ved alt om personerne og begivenhederne.

Komposition

”Som fortælling er den så sammenhængende og konsistent, at den må betegnes som en af verdenslitteraturens ypperligste romaner.”⁴⁴

Sådan er Egils Saga blevet betegnet i litteraturforskningen. Citatet fremhæver sagaens kompositoriske element, som beundres for at indeholde særlige kvaliteter. Sagaerne opfattes ikke som udviklingsromaner i almindelig forstand, hvor hovedpersonen gennemlever en udvikling, som ændrer personen fra dets udgangspunkt. I sagaerne har helten sine egenskaber allerede fra begyndelsen af sit liv og beholder egenskaberne til det sidste.⁴⁵ Dette er ikke en undtagelse i Egils saga, hvor Egil i hans handlinger til det sidste viser, at han besidder de samme egenskaber, som ved sagaens begyndelse. Ligeså bekræfter Egils eftermæle denne uforanderlighed.

⁴² Hallberg 1974, s. 68

⁴³ Læsninger i dansk litteratur, Andersen 1998 s. 23

⁴⁴ Jørgensen 1994, s. 232

⁴⁵ Bredsdorff 1995, s. 25

Kompositionen i sagaerne vil almindeligvis være bygget klassisk op som en fortælling med en indledning, en midte og en slutning. Indholdet ser almindeligvis således ud⁴⁶:

1. Indledning
 - forspil, f.eks. i Norge inden udrejse
 - personer præsenteres
 - skjulte modsætninger afdækkes
2. Midte
 - konflikten bryder ud
 - drab og hævndrab osv.
3. Afslutning
 - forlig, forsoning
4. Efterspil
 - personernes efterkommere

I Egils saga fylder indledningen en forholdsvis stor del af sagaen.⁴⁷ På det tidspunkt, hvor Egil bliver født, starter et nyt forløb i sagaen, som har Egil som omdrejningspunkt. Da Egil fødes er slægten allerede rykket til Island. Egil og hans brødre og faren Skallagrimur præsenteres igennem forskellige styrkeprøver. Det modsætningsfyldte forhold til broren Thorolf og til samfundet påvises. Mødet med Egil og Gunløg er i midten af sagaen, hvor konflikten bryder ud. Nu kører arvesagen, og der sker drab og hævndrab. Afslutningsfasen er, da Egil bliver gammel og trækker sig tilbage med sin familie på Island. Efterspillet er Egils eftermæle, hvor vi hører om slægtens efterkommere.

Persongalleriet i Egils saga hører med i den kompositoriske del af sagaen. Alle sagaens personer kan nemlig opfattes som at spille en central rolle for forståelsen af Egil og hans forfædre. Egil er den eneste hovedperson i sagaen og både personer og begivenheder kredser om hans person.⁴⁸ Af alle helte i sagaerne synes Egils karakter være særlig fremtrædende:

⁴⁶ Jørgensen 1994, s. 229-230

⁴⁷ Mit fokus og min analyse tager udelukkende udgangspunkt fra tiden Egil Skallagrimsson bliver født og fremefter

⁴⁸ Jørgensen 1994, s. 232

”Intet andet sagemenneske fremtræder i så monumental helfigur, både fysisk og sjæleligt, som Egill.”⁴⁹

Fortællemåden i sagaen er refererende beretning. Fortællingen fremstilles ofte scenisk. Handlingens begivenheder udløser hinanden, så en årsag udløser den næste begivenhed, og sådan fortsætter det. Sagaerne er kronologiske, men der kan være store tidsspring mellem begivenhederne. Til at udfylde tidshullerne bruges panoramisk fortælle teknik, som skaber sammenhæng mellem begivenhederne. Et virkemiddel kan være skift mellem nutid til datid, resuméer og replikskifte. Fortælleren kan herved springe mellem flere handlinger og steder i teksten.

I Egils saga viser den panoramiske fremstilling sig i form af resuméer og korte replikskift.⁵⁰ Selv om fortælleren mestrer handlingens sammenhæng godt, er der alligevel mange huller for læseren at udfylde. Sagaerne er på nogle områder blevet sammenlignet med Freuds drømmeteorier. I det følgende gøres rede for måden, at drømme danner mening på:

”Jeg sagde, at de to metoder til at fremstille kausalrelation i drømmen i grunden gik ud på det samme; i begge tilfælde fremstilles *årsagssammenhængen* ved en *tidsfølge*, snart ved at drømmene følger efter hinanden, snart ved et billedes umiddelbare forvandling til et andet. Men i de allerfleste tilfælde fremstilles kausalrelationen overhovedet ikke, men går tabt i den også i drømmeprocessen uundgåelige placering af elementerne i rækkefølge.”⁵¹

Kompositionen i Egils saga giver mening at parallelisere med Freuds forklaring af drømmen. For det første stemmer sagaens brug af præsensformen godt overens med drømmen, som har samme fremstillingsmodus. Drømmens måde at fremstille elementerne i den rækkefølge de dukker op i, er den samme som sagaens panoramiske fremstillingsform, hvor episoderne afløser hinanden. Der er ikke nødvendigvis logiske tekstelementer i episoderne, der knytter det forrige indhold med det næste. Man kan tale om ”huller” i teksten. Nogen steder kan sammenhængen i handlingen dog være begrundet ud fra magiske elementer eller ud fra skæbnebestemte årsager. Til at finde den antagne mangel på sammenhæng giver det mening at bruge Freuds psykoanalyse til at forklare Egils forhold til kvinderne.⁵²

En helt fødes

Egils styrke og personlighed som voksen anlægges i en tidlig alder. Allerede som ganske lille viser Egil evner som kriger, skjald og forhandler sig. Egil karakteriseres i høj grad igennem sit forhold til broren Thorolf.

⁴⁹ Hallberg 1974, s. 119

⁵⁰ Jørgensen 1994, s. 229

⁵¹ Freud, 1900 s. 260 i Saga og tegn, Jørgensen, Sigurjónsson 1987, s. 185

⁵² Jørgensen, Sigurjónsson 1987, s. 186

”Da fik de en søn, og han blev vandøst og hed Thorolf. Og da han voksede op, blev han tidlig stor af vækst og smuk af udseende. Alle sagde, at han var Thorolf Kveldulfssøn, som han var opkaldt efter, op ad dage. Thorolf var langt forud for sine jævnaldrende i kræfter. Og som han voksede op lærte han sig de idrætter, som de fremmeligste mænd gerne dyrkede. Thorolf var meget mild og munter. I en ung alder var han så udviklet i styrke, at han kunne måle sig med andre mænd. Han blev hurtigt yndet af folk. Hans fader og moder elskede ham også højt. (...) Endnu en søn fik Skallagrimur og hans kone. Han blev vandøst og fik navnet Egil. Og da han voksede op, kunne man tidligt se på ham, at han ville blive meget grim og ligne sin fader, han havde sort hår. Og da han var tre år gammel, var han lige så stor og stærk som andre drenge, der var seks eller syv. Han blev snart meget talende og ordsnild. Men han var svær at forliges med, når han legede med andre drenge.”⁵³

I karakteristikken af brødrene fremhæves forskellene mellem dem. Thorolf har allerede ved fødslen et forspring, idet han er det førstefødte (overlevende) barn, som forældrene får. At være førstefødt og dreng er forbundet med høj status i vikingesamfundet, da man automatisk er førstearving. Af udseende og sind er brødrene diametrale modsætninger. Gennem en ydre beskrivelse hører vi, at Thorolf, modsat Egil, bliver meget smuk. De arvemæssige forhold har stor betydning i beskrivelsen af Thorolf. Der trækkes en direkte linje fra Thorolf til hans onkel af samme navn.⁵⁴ Hermed træder Thorolf ind i rækken af respekterede slægtninge. Fortælleren får herved implicit udløst en række forventninger hos læseren til Thorolfs adfærd. Af sind bliver Thorolf mild og munter til forskel fra Egils temperamentsfulde væsen. Thorolfs stærke fremtoning som voksen er allerede at se hos ham som barn, idet han som barn siges at have styrke som en voksen mand. Her er det litoten, som er taget i anvendelse for at forstærke heltebilledet af Thorolf. Tilmed er Thorolf en meget yndet person blandt alle og højt elsket af sine forældre. At være stærk og smuk følger tidens idealer om vikingen, som både har fysisk styrke, har respekt i samfundet og kan tiltrække kvinder. Fremstillingen af Thorolf passer ind i sagatidens konventionelle heltebillede.

Egil er lillebror til Thorolf og dermed kun nummer to i arverækkefølgen. Som hos Thorolf, er det de ydre karakteristika, der gør sig gældende i beskrivelsen af Egil. Ligesom Thorolf er Egil i en meget tidlig alder stor og stærk – faktisk er han som 3-årig lige så stærk som en 7-årig. Som i beskrivelsen af Thorolf er litoten her anvendt til at forstærke heltebilledet af Egil. I modsætning til sin bror beskrives Egil som grim og sorthåret, og sammenlignes direkte med faderen; ”(...) at han ville blive meget grim og ligne sin fader.” Fortælleren valg af fremtidsformen ”ville blive” afslører, at han har bagudsyn og derfor implicit ved, hvordan Egils udseende er som

⁵³ Jørgensen 1994, s. 62

⁵⁴ Thorolf Kveldulfssøn optræder tidligere i sagaen og beskrives som en vellidt person med samme egenskaber som nevøen Thorolf.

voksen. Om de arvemæssige anlægs betydning for brødrenes personlighed siges der følgende:

"I den udstrækning at det ydre afspejler det indre, kan vi sige, at Egil ligesom sin fader Skallagrimur repræsenterer det mørke og det dæmoniske, mens såvel Thorolf Kveldilfssøn (farbroderen til Egil og Thorolf) og Thorolf Skallagrimssøn repræsenterer det lyse og det åbne."⁵⁵

Citatet peger på, at brødrenes ydre udtrykker en symbolsk betydning for indre egenskaber. Det mørke og dæmoniske hører til farens side, mens det lyse og åbne kendetegner Thorolf og onklen af samme navn. Både Egils far og bedstefar har berserk-anlæg, og der endda er hentydninger i stamtavlen til slægtskab med varulve, mandbjørne og trolde.⁵⁶

Brødrenes forskellige ydre fungerer altså som et virkemiddel i sagaen, idet dette understøtter deres forskellige personligheder og varsler en lurende konflikt mellem brødrene. Slægtens historie gentager sig, idet brødrenes far og onkel var lige så forskellige fra hinanden og havde et anstrengt forhold til hinanden.⁵⁷ Igennem en fortæller med bagudsyn varsles det, at arvelige forhold vil komme til at bestemme Egils fremtid. Det ligger implicit i sætningen "og ligne sin fader, at Egil ikke kun af navn og udseende, men også af karakter og i handlinger vil komme til at ligne sin far. Varslet - eller spådommen, som det fremtidsspående udsagn kan betegnes som bygger på en stærk tro på skæbnen: Egils udseendemæssige lighed med sin far gør, at Egils liv vil blive vanskeligt. Det synes ikke muligt at afvige fra denne skæbne.

Det står fast, at Egil er født i skyggen af sin storebror. Egil er ikke specielt elsket af sine forældre og er heller ikke smuk og tiltrækkende. Den skarpe kontrast mellem brødrene, som fortælleren gennem bl.a. de sproglige virkemidler får opbygget, gør, at læseren får et mere sympatisk billede af Thorolf end af Egil. Men det er heller ikke fortællerens hensigt at give et harmonisk og stereotypet heltebillede af Egil. Fremstillingen af Egil peger mod et sammensat menneske, der indeholder mange usympatiske træk. At læseren accepterer en usympatisk helteskikkelse kan lade sig gøre, fordi sagatidens heltebillede også peger på en helt, der tør at vise individuelle træk – lige som Egil gør. Fortælleren forbliver loyal over for Egil gennem sagaen og arbejder med sine virkemidler for at fastholde læserens sympati for Egil.

Fortællerforholdene i beskrivelsen af Egil og Thorolf viser sig at være karakteristiske for sagastilen. Det er en observerende 3. person fortæller, der beskriver personerne og begivenhederne. Den observerende fortæller viser sig dog at have en del indflydelse på vurderingen af indholdet: I beskrivelsen af både Thorolf og Egil gør fortælleren brug af generelle udtryk som "alle" og "man", dels for at sløre sin egen

⁵⁵ Jørgensen 1994, s. 232

⁵⁶ Læsninger i dansk litteratur, Andersen, 1998, s. 25

⁵⁷ Hallberg 1974, s. 116

subjektive vurdering, dels for at verificere indholdet i bestræbelsen mod en objektiv form. Den objektive stil kan desuden observeres i brugen af parataktiske hovedsætninger. Beskrivelsen af Thorolf og Egil får i kraft af den gentagne parataktiske sætningsstruktur et nøgternt og faktuel præg. Gentagelsen af konjunktionen "og" i den parataktiske sætningsstruktur (og han, og hed, og da) giver en opremsende effekt. Herved får informationerne om Egil og Thorolf et nøgternt og faktuel præg, som støtter indholdets objektive stil. Personbeskrivelserne viser altså, at vi har at gøre med en alvidende fortæller, der skjuler sin identitet bag generelle udsagn, bagudsyn og implicitte sammenhænge.

Sammenligninger og kontraster udgør altså en væsentlig del af beskrivelsen af Egil. Fortælleren gør brug af ydre synsvinkel og overdrivelsen igen, da Egil er 12 år gammel:

"Da Egil var 12 år gammel, var han så stor af vækst som kun få mænd og så stærk, at han vandt over de fleste af mændene i idræt."⁵⁸

Egil beskrives gennem hans handlinger. Her er det Egils store fysiske styrke inden for idrætten, der med en konstaterende selvsikkerhed formidles af fortælleren. Den selvsikre fremstilling gør, at beskrivelserne fremstår objektive. Det er ikke væsentligt i karakteristikken af Egil, at sammenligningen af den 12 årige Egils styrke med voksne mænds styrke er urealistisk. Det er netop overdrivelsen af Egils evner, som får læseren til at blive imponeret og få respekt for Egil. Idrætslegene er en anerkendt og spektakulær begivenhed i det oldislandske samfund, og at vinde disse giver stor anerkendelse og respekt fra samfundet. Fremstillingen efterlader et prægtigt billede af Egil.

Egils strategi

Egil taler meget og er god til ord, men han er dog ikke god til at forliges med de andre drenge, når han leger med dem.⁵⁹ Folk lærer tilmed deres sønner at give efter for Egil, da han er "kappelysten og opfarende."⁶⁰ Egil er altså en berygtet og ikke mindst frygtet person, og et sådant omdømme falder godt i fortællerens smag. Vi hører ingen moralske fordømmelser af Egil fra fortællerens af.

Til boldlegene ved Hvidå hører vi første gang Egil udfolde sit hidsige temperament og sin store fysiske styrke. Da Egil ikke kan vinde over Grimur i boldlegen, føler han sig presset og prøver med vold i stedet. I første omgang taber Egil dog slåskampen, og han søger derfor støtte hos sin slægting Thord, som bringer Egil en økse:

⁵⁸ Jørgensen 1994, s. 77

⁵⁹ Jørgensen 1994, s. 62

⁶⁰ Jørgensen 1994, s 75

”Thord rakte ham en skægøkse, som han havde haft i hånden. Det var et almindeligt våben dengang. De går hen til stedet, hvor drengene holdt deres lege. Grimur havde da kastet bolden og sprang af sted, og de andre drenge fulgte efter. Da løb Egil hen til Grimur og huggede øksen i hovedet på ham, så at den straks stod ned i hjernen af ham”⁶¹

Egil giver sig ikke tid til at tænke og overveje situationen, men handler impulsivt og slår Grimur ihjel. Egil vil ikke sætte sin ære på spil ved at tabe et boldspil, og det mener han i så høj grad, at han er parat til at dræbe for det. Igen er det handling, som beskriver den beslutsomme Egil. Beretningen er nøgternt rapporterende med objektiviteten for øje. Stilen er kontant og leverer ingen følelser fra fortælleren. Fortælleren bliver en stund videnskabelig, da han nævner et historisk fakta om skægøksen, som på tidspunktet ”var et almindeligt våben”. Kommentaren udtrykker en anerkendelse af drabsvåbnet og dermed implicit en accept af drabet.

Skiftet i fortælletempus fra datid til nutid: ”De går hen til stedet”, gør blot scenen endnu mere dramatisk og øjeblikbestemt. Læseren føler sig med på sidelinjen. Selve drabet beskrives kort og nøgternt med en information om, at øksen ”straks stod ned i hjernen af ham”. Beskrivelsen udtrykker drabets voldsomme karakter og karakteriserer samtidig Egils koldblodige personlighed. Drabet efterlader et frygtindgydende indtryk af helten Egil, men uden en moralsk fordømmelse af gerningen. Det er den individuelle helt, som her handler - stik mod idrætlegenes og dermed samfundets konventionelle regler. Egil opnår respekt i den forstand, at han er handlefast, frygtløs og barsk. Egils spontane og aggressive måde at reagere på bliver et af hans kendetegn senere i hans voksne liv. Fremgangsmåden for Egils fremtidige bedrifter kan aflæses i episoden til idrætslegene: Egil bruger vold til at komme til orde på og få sin magt igennem. Er fysisk magt ikke nok, må Egil være snedig og listig.⁶² Man kan se kampscenen som en slags model for Egils senere bedrifter:

”Fra denne scene af kender vi Egil den mægtige. Hans projekter bliver større senere, hans modstandere mægtigere og hans fremgangsmåder mere subtile. Men egentlig ikke væsentligt forskellige fra hvad vi ser i barnelegen.”⁶³

Efter drabsscenen sørger fortælleren for, at læseren får velvilje for Egil og ikke mindst for Egils bedrift. Dette gør fortælleren ved at lade Egils mor give sin søn sin fulde støtte og opbakning:

⁶¹ Jørgensen 1994, s. 76

⁶² Bredsdorff 1995, s. 26

⁶³ Bredsdorff 1995, s. 26

”Og da Egil kom hjem, lod Skallagrimur sig ikke mærke med noget, men Bera sagde, at der var stof til en viking i Egil, og at det ville vise sig, når han havde alder dertil, at man gav ham et hærskib.”

Egils mor Bera roser Egil for hans præstation, da hun siger, at Egil har vist, at han har evner som viking. Yderligere siger moren, at Egil, når han er gammel nok, skal have et hærskib. Fortælleren refererer ikke til moren, som den, der lover Egil et hærskib, men bruger pronomenet ”man” (”man gav ham et hærskib”), som udtrykker en generel holdning. Moren er herved ikke alene om sin holdning, men bakkes op af en generel holdning. Kravet om vikingeskibet bliver herved stærkere. At Egil får sin mors anerkendelse er desuden en sejr for ham, idet man tidligere kun har hørt moren være stolt af Egils bror Thorolf.

Derimod giver Egils far Skallagrimur ingen opbakning til Egil. Farens ligegyldighed med sønnen er udtrykt i bedste underdrevne sagastil: ”lod Skallagrimur sig ikke mærke med noget.” Faren er altså lige så knap på ord som sagaen og viser hverken glæde eller vrede over Egils gerning.

Efterfølgende viser Egil også sine kunstneriske evner og laver sit første kvad, som er et kvad til sin mor:

Det mælte min moder
at mig skulle købes
fartøj og fagre årer
til fart med vikinger.
At stå i stavnen
og styre det prægtige fartøj
over hav og ind i havn,
hugge mand efter mand.⁶⁴

Kvadet kan kategoriseres som et skjaldekvad, idet det har til formål at hylde Egils mor og i særdeleshed også Egil selv. Kvadet kan ses som Egils vej til at skabe respekt for drabet på Grimur og gøre drabet til en prestigefuld handling.

Kvadet tager udgangspunkt i handlesituationen, hvor moren lover Egil, at han skal have et vikingeskib: ”Det mælte min moder/at mig skulle købes/”. Der er brugt bogstavrim⁶⁵, idet bogstavet ”m” går igen i ordene ”mælte, min moder, mig”. Bogstavrimet fremhæver de mest væsentlige ord i handlingen og giver en harmonisk rytme. Egil får gentaget morens lovning om et vikingeskib, og i kraft af kvadet får Egil konfirmeret det lovede. Det episke kvad handler desuden om Egils forestilling om, hvordan han skal sejle skibet langvejs over havet, og hvordan han skal deltage i mange kampe og slå ihjel. Det er forestillingen om den idéelle vikings univers. Der er

⁶⁴ Jørgensen 1994, s. 76

⁶⁵ Bogstavrimene er de samme på oldnordisk

desuden brugt bogstavrim med bogstaverne "f, s og h", som findes i ordene "fartøj, fagre, fart, stå, stavnen, styre, hav, havn, hugge". Ordene er meget væsentlige for meningen, som fremhæves gennem bogstavrimene. Ordene beskriver handling, og det er herigennem Egil præsenteres: som den driftige viking.

Brødreforholdet

Da Egil er 13 år, vil han gerne med storebroren Thorolf på vikingetogt. Det er naturligt at Egil ønsker at komme med på sejltogtet, da et sejltogt er en del af vikingens opvækst og markerer voksenlivet. Der ligger meget ære og respekt i at tage på vikingetogt. I følgende scene hører vi dialogen mellem Egil og hans far om, hvorvidt Egil må komme med:

"Jeg vil," sagde han, "rejse udenlands med Thorolf." Grimur spurgte, om han havde talt med Thorolf om sagen. Egil siger, at det har han ikke. Grimur bad ham da om først at gøre det. Men da Egil rejste spørgsmålet for Thorolf, da sagde han at der var ikke håb om, "at jeg tager dig med til udlandet. Hvis din fader ikke mener, at kunne styre dig her på sin gård, så tror jeg mig ikke i stand til at have dig med til udlandet, for dér hjælper det ikke, at du viser samme sindelag som her." "Så er det muligt", sagde Egil, "at ingen af os kommer af sted."⁶⁶

Det er Egil, som er hovedpersonen og omdrejningspunktet i samtalen. Derfor er det naturligt, at hans replikker er citerede, hvorimod Skallagrimurs svar er refereret. Egil udtrykker sit ønske om at komme med på togtet, som en konstatering: "Jeg vil". Skallagrimur lader sig dog ikke påvirke af sin yngste søns krav, men trækker sig dog fra at afgøre sagen, og skyder i stedet afgørelsen over på Thorolf. Svaret fra Thorolf citeres i en replik, hvor han afviser Egil ønske, og begrundet sit svar med farens dårlige erfaringer med Egils temperament.⁶⁷ Egils efterfølgende replik falder kort og kontant, som en tør konstatering af, at ingen af dem så nok kommer af sted. I Egils replik ligger implicit en trussel om Egils efterfølgende gerning, hvor han i arrigskab kapper fortøjningerne til Thorolfs skibe, så de driver ud i en storm på havet uden mandskab.⁶⁸ Det er fortælleren med bagudsyn, som prøver at sløre sin viden. Motivationen for handlingen er hævn.

I dialogen med Thorolf udfordrer Egil sin bror gennem den skjulte trussel, og demonstrerer herved sin magt. Det er Egils temperament, hans mod og beslutsomhed, som karakteriserer ham i denne scene. Efterfølgende beretter sagaen om folks forargelse over Egils handling:

⁶⁶ Jørgensen 1994, s. 78

⁶⁷ Det er anden gang at Egil nægtes at deltage i en begivenhed pga. hans temperament. Første gang var det faren, som ikke ville have ham med til besøg hos deres slægtninge, da han var bange for at Egil kom i stridigheder. Jørgensen s. 62

⁶⁸ Jørgensen 1994, s. 78

”Og da folk fik nys om den slyngelstreg, Egil havde begået, lastede de fleste ham for det.”⁶⁹

Fortælleren bruger synsvinklen fra samfundets *folks* side til at komme med sin vurdering af Egils handling. Synsvinklen understreger individets oprør med samfundet, idet Egil trodser samfundets moralske konventioner ved lade sin handling styres af hævn. Det viser også, at samfundet er på Thorolfs side, og at Thorolf opfører sig som en konventionel sagahelt. Det er Thorolf og ikke Egil, som er den populære i samfundet. Efter at der er mæglet mellem brødrene, får Egil dog lov at komme med Thorolf på togt. Egil når endda at slynge en trussel mod sin bror inden rejsen:

”Han sagde, at han snart skulle vise sig i stand til at tilføje mere skade og tab, hvis han ikke ville tage ham med til udlandet.”⁷⁰

Den refererede trussel fra Egil fastholder billedet af den konfliktsøgende og ondskabsfulde lillebror. Egil har bestemt ikke til hensigt at forsones sig med sin storebror og viser ingen respekt eller nære følelser for Thorolf.

Egils opførsel over for Thorolf er styret af et magtbegær. Det er nærliggende at læse Egils magtdemonstrationer over for storebroren som en stræben efter at blive nummer et i arvefølgen.⁷¹

Egils stræben efter at overgå sin storebror kan også opleves i begges ægteskab med Asgerd. Først gifter Thorolf sig med Asgerd. Det er påfaldende, at Egil bliver syg samme dag som brylluppet finder sted og ikke kommer med. Det er nærliggende at forestille sig, at Egil allerede på dette tidspunkt er forelsket i Asgerd og dermed er jaloux på broren. Er det forelskelse, som styrer Egil, giver det god mening i forhold til, at Egil senere, efter Thorolfs død, gifter sig med Asgerd.⁷²

Giftemålet med Asgerd er desuden en taktisk manøvre fra Egil, da giftemålet giver billet til Asgerds arv⁷³, som Egil stræber efter igennem sagaen.

Kvinderne i Egils liv

Det er de to samme kvinder som Egil og Thorolf stræber efter gennem sagaen. Man ser forskellen på brødrene i måden, de nærmer sig kvinderne på. Inden Thorolf gifter sig med Asgerd, er han faktisk forelsket i Gunhild, som han møder, da han er på togt med Kong Erik:

”Gunhild og Thorolf blev meget kære venner”⁷⁴

⁶⁹ Jørgensen 1994, s. 78

⁷⁰ Jørgensen 1994, s. 78

⁷¹ Kell Gall Jørgensens påvisning af sagaens Kain-Judas-kompleks stemmer godt med denne påstand.

⁷² Bredsdorff 1995, s. 30

⁷³ Sagen om Asgerds arv handler om, hvorvidt Asgerd eller hendes halvsøster Gunhild er retsmæssig arving til arven efter Bjørn Hald.

I forhold til sagaens reservede stil er det at underforstået at de bliver forelskede. Det er dog Erik, som løber af med sejren og gifter sig med Gunhild. Thorolf resignerer, fordi han er den person, han er; Én som går op i at tjene kongen.⁷⁵ Senere i handlingen afslører Kong Erik, at han udmærket, er klar over, at Gunhild og Thorolf har haft følelser for hinanden:

" (...)og du har da haft Thorolf kærere end nu."⁷⁶

Også Egil drages af Gunhild, som beskrives som både smuk, klog og troldkyndig. Gennem en stor del af sagaen er der et erotisk tiltrækningsforhold mellem Gunhild og Egil, som har en central betydning i sagaen:

"Det voldsomme frastødnings-tiltrækningsforhold mellem ham og Gunhild er den akse hvorom det meste af fortællingen drejer og som det meste af resten foregriber og afspejler."⁷⁷

Egils handlemønster kan altså læses i ud fra hans forhold til Gunhild. Egil og Gunhilds personligheder ligner hinanden på mange områder: De har begge et voldsomt temperament, er stridlystne, snu, kyniske, magtbegærlige, dominerende, er gode forhandlere og kan riste runer. Gunhild ligger højt i magthierarkiet, da hun er dronning, og til forskel fra Asgerd er Gunhild født i et lovformeligt ægteskab. Om Egils tiltrækning af Gunhild kan siges følgende:

"I en situation, hvor han(Egil) har måttet se sin uformuenhed over for Asgerd endegyldig beseglet ved brorens giftermål, møder han en kvinde, hvis væsen er erotisk sådan som sagaen (og andre sagaer) har introduceret hende og som samtidig er et endnu umuligere mål for den erotiske drift end Asgerd. Alle betingelser for et had-kærlighedsforhold er til stede."⁷⁸

Egil drages altså af to forskellige kvindetyper i samfundet; Asgerd, som i forhold til sin slægt, repræsenterer individets konflikt med samfundets normer og konventioner. Asgerd er nemlig datter af et uvelsignet ægteskab, som ikke accepteres i samfundet. Egil har den lighed med Asgerd, at han også er et individ, som er i konflikt med samfundet. Gunhild repræsenterer den højeste magt i hierarkiet, nemlig kongemagten, som selv for Egil er uopnåelig, men som han stræber mod.

Det er oplagt at parallelisere Egils kærlighedsliv med Freuds forklaring af drømmen, som ikke nødvendigvis støbes sammen af logiske sammenhænge. Egils følelser over for Asgerd og Gunhild ligger nemlig implicit i sagaen. Til at forstå Egils måder

⁷⁴ Jørgensen 1994, s. 72

⁷⁵ Læsninger i dansk litteratur 1998, Andersen, s. 25

⁷⁶ Jørgensen 1994, s. 93

⁷⁷ Bredsdorff 1995, s. 38

⁷⁸ Bredsdorff 1995, s. 31

at handle på og hans reaktioner kan man anvende Freuds psykoanalyse. Egil lader sig styre ubevidst af sine seksuelle drifter, som er rettet mod Asgerd og Gunhild. Men den seksuelle drift er i konflikt med samfundets normer og er derfor ikke moralsk accepteret i sagaens univers. Derfor findes erotikken kun implicit i Egils saga og opleves som moralsk forkastelig.

Konflikten med kongeslægten

Egil har det svært med at underkaste sig autoriteter. Dette viser sig især i hans møde med kongeslægten. Egils saga er, jf. afsnittet *Sagaen* som genre, en saga, der primært handler om storbondeslægten, i form af Egils slægts, møde med kongeslægten. Da Egil første gang møder det norske kongepar kong Erik og dronning Gunløg udløses konflikten mellem dem og varer sagaen igennem. Egil møder kongeparret hos kongens husbestyrer Bård på Atleø, hvor Egil i følge med Ølver har fået husly og opvarmning på deres rejse. Bård gemmer øllet til kongeparret og serverer i stedet kærnemælk for Egil og hans følgesvende. Det bliver for meget for Egil, og han bliver rasende over, at Bård ikke behandler ham lige så respektfuldt, som han behandler kongen. Det viser, at Egil ikke anerkender sin underlegenhed i magthierarkiet mellem ham og kongen. I følgende scene refererer fortælleren, hvorledes kongen tager imod Ølver, Egil og deres ledsagere i stuen hos Bård:

"Kongen tog venligt imod Ølver og bød ham plads over for sig i højsædet og hans ledsagere videre hen. De satte sig. Egil sad ved siden af Ølver."⁷⁹

Det er formaliteterne omkring placeringen af gæsterne, som beskrives i ovenstående scene. Der er fokus på siddepladsernes position i forhold til hinanden. Fortælleren beretter nøgternt, at gæsterne sætter sig, og hvor Egil sidder i forhold til kongen og Ølver. Det er kongen, som personen med den højeste status i hierarkiet, der anviser, hvor gæsterne skal sidde. Pladsen i højsædet, som kongen byder Ølver, er en respektfuld og anerkendende gestus fra kongen. Egil sidder ved siden af Ølver og er forholdsvis tæt på kongen og dermed magten. Da drikkegildet efterfølgende udvikler sig, laver Egil en magtdemonstration ved at tage hornet med øl, som Bård rækker til Ølver.⁸⁰ At kunne konsumere store mængder af øl viser styrke og udholdenhed i vikingesamfundet. Egil drikker øllet og demonstrerer efterfølgende, at han kan drikke enorme mængder øl uden at segne.

⁷⁹ Jørgensen 1994, s. 62

⁸⁰ Jørgensen 1994, s. 81

At scenen ikke drejer sig om magtforholdet mellem Bård og Egil, men mellem Egil og kongen ligger implicit i den oplysning, at Bård ikke er af nogen betydelig slægt.⁸¹ Bård udgør dermed ikke nogen trussel for Egils magtstatus.

Bård allierer sig med dronningen, og de prøver uden held at forgifte Egil. Episoden udvikler sig sådan, at Egil slår Bård ihjel, og flygter med kongen og hans hird i hælene. Således er konflikten mellem Egil og kongeslægten sat i gang.

Egil møder igen kongeslægten, da han sammen med sin bror kommer i tjeneste hos Kong Adelsten i England. Egil er som omtalt ikke begejstret for at lade sit underkaste autoriteter og i høj grad ikke kongeslægten. Men at Egil går i tjeneste hos Adelsten skal ses som en strategisk manøvre i forhold til hans mål om at komme det norske kongepar til livs.

Da Egils bror dør i kamp under tjeneste hos Adelsten, kommer Egil til Adelsten for at modtage boden for sin bror, som det tilføjer ham. For første gang i sagaen beskrives Egils ydre så detaljeret som i denne scene:

”Egil havde et stort ansigt, bred pande, store bryn, næsen ikke lang, men bred, skægbunden bred og lang, hagen umådelig bred, kæberne ligeså, halsen kraftig og han var påfaldende bred over skuldrene i forhold til andre mænd; dertil var han barsk og grum af ydre, når han var vred. Han var kraftig af vækst og højere end de fleste, håret ulvegråt og kraftigt, men han blev tidligt skaldet.(...) Egil havde sorte øjne og mørke bryn.”⁸²

Beskrivelsen af Egil er grundig og detaljeret og opremser nøgternt Egils ydre. Her er brugt tillægsordene stort, bred, store, lang, umådelig og påfaldende til at forstærke indtrykket af Egil. Der er også en let underdreven konstatering af, hvordan Egil reagerer, når han bliver vred, nemlig, at han er ”barsk og grum af ydre”. Det samlede indtryk giver et billede af en frygtindgydende mand. Igen er sammenligningen med andre mænd brugt til at fremhæve Egil. Fortælleren ophøjer Egil til at være både større og mere frygtindgydende end andre. Et sted i sagaen beskrives Egil da også som ”så stor som en jætte”⁸³. Egil tillægges Egil altså egenskaber fra sagnverdenen. Meget konstaterende siges det, at Egil er *barsk* og *grum*. Fremstillingen af Egil er indbegrebet af oldtidens idealbillede af en rigtig viking. Kompositorisk kommer beskrivelsen af Egil på et særligt sted i sagaen, nemlig da Egils storebror Thorolf, som hidtil har været den mest velansete blandt fok, lige er blevet dræbt. Derfor præsenteres Egil nu i helfigur, parat til at indtage rollen i sagaen, som den dominerende skikkelse⁸⁴

Da Egil tager plads i højsædet over for kongen, udvikler det sig til en psykisk magtdemonstration:

⁸¹ Jørgensen 1994, s. 81

⁸² Jørgensen 1994, s. 108

⁸³ Jørgensen 1994, s. 133

⁸⁴ Hallberg 1974, s. 72

”Han havde hjelm på hovedet og lagde sværdet over sine knæ og skiftevis trak det halvt ud af skeden og stødte det ud igen. Han sad ret op og ned og var meget bister. Og da han sad han der, som før skrevet, trak han det ene bryn ned mod kinden, og det andet op i hårrødderne. Egil havde sorte øjne og mørke bryn. Han ville ikke drikke, selv om der blev båret ind til ham, men sad og skød brynene op og ned.”⁸⁵

Egil er stadig i kampudstyr, da han sætter sig med hjelm på hovedet og sværdet over sine knæ. Det signalerer, at han stadig er i kamp og nu imod kongen. Let truende trækker Egil sit sværd og markerer, at han er rede til at dræbe. Den ydre beskrivelse af Egil giver et detaljeret billede af den frygtindgydende og magtfulde helteskikkelse. I beskrivelsen af Egils ansigtsmimik er litoten brugt til at understrege hans bistre udtryk, i det Egil ikke blot trækker brynet op i panden, men helt op i hårrødderne.

Formelt set er kongen den øverste i hierarkiet, men idet at han træder ned fra højsædet og stiller sig over for Egil, bliver de ligeværdige. Oprinet får symbolsk karakter. Lige så symbolsk er det, da Adelsten rækker Egil en guldring på spidsen af sit sværd, og Egil opfanger den og sætter den på sin arm.

Igen er det kropssproget, som får betydning for udfaldet af episoden. En detalje om Egils øjenbryn afslutter magtdemonstrationen mellem kongen og Egil:

”Og da Egil satte sig faldt hans øjenbryn til ro.”⁸⁶

Hermed viser Egil, at han er tilfreds med situationen og har fået den respekt og det gods, han ønskede. Kongen giver Egil guld og gaver, og Egil kvitterer med et skjadekvad, som hylder kongen. Scenen afsluttes med at understrege, at Egil er rykket et skridt nærmere kongen, og at de er blevet venner på et mere personligt plan.:

”Han og kong Adelsten skiltes i bedste venskab.”⁸⁷

Venskabet med Arinbjørn

Da Egil er på sit første vikingetogt med Thorolf bliver han ven med Thorir Herses søn Arinbjørn på togtet. Arinbjørn er Egils modsætning og ligner mere Thorolf af sind. Det skal vise sig, at Arinbjørn er en loyal og uselvsk ven, som Egil formår at udnytte til det yderste i hans stræben efter magt. Venskabet er ikke jævnbyrdigt i almindelig forstand. Arinbjørn hjælper, råder og støtter Egil, men kun få gange gengælder Egil dette. Alligevel er Arinbjørn tro og loyal mod Egil, og venskabet varer helt til Arinbjørns død.

⁸⁵ Jørgensen 1994, s. 109

⁸⁶ Jørgensen 1994, s. 109

⁸⁷ Jørgensen 1994, s. 111

Egil bruger ofte venskabet med Arinbjørn som en strategisk værktøj. Arinbjørn befinder sig nemlig i helleområdet mellem Egil og kongefamilien, i det at Arinbjørn er fosterfar til et af Gunhild og Eriks børn. Derfor står Arinbjørn i et gunstigt forhold til kongefamilien. Selv over for sin bedste ven Arinbjørn lægger Egil ikke låg på sin grådighed og sin selvskhed. Da Egil af kongen ikke kan få lov til at indkræve de penge, han har ret til efter hans holmgang mod Ljotur den Blege, bliver Egil i dårligt humør:

”Efter jul blev Egil så tungsindig, at han ikke kvad et ord. Og da Arinbjørn mærkede det, gav han sig i tale med ham og spurgte, hvad der voldte hans tungsind. ”Jeg vil,” siger han, ”at du lader mig vide, om du er syg, eller om det er andet i vejen; så skal vi råde bod derpå. ”Egil siger:” Syg er jeg ikke, men stærkt bekymret er jeg, for hvordan jeg skal få fat i de penge, som jeg gjorde mig fortjent til, da jeg fældede Ljotur den Blege nordpå på Møre.”⁸⁸

Det er et af de få steder i sagaen, hvor Egils følelser er omtalte. Egils tungsind går ud over hans arbejde som skjald, han kan ikke kvæde, og understreger alvoren af tungsindigheden. Årsagen til Egils tungsind er ikke kærlighed, sorg eller andre personlige forhold. Dertil er Egil alt for indadvendt. Tungsindet har bund i Egils grådighed efter materiel velstand. Egil skammer sig ikke over sin grådighed, og det fremstår som en selvfølgelighed, at Egil føler sig tungsindig over ikke at have fået pengene. Egils begær efter pengene retfærdigøres og legitimeres som en bekymring, han har. I replikken fremstår Egil som offeret, idet han omtaler sin grådighed efter pengene som en bekymring. Desuden snakker Egil om pengene, som nogen han har gjort sig *fortjent til* og derved smuldrer Egils umiddelbare motiv med holmgangen som en vennetjeneste for Arinbjørn. Egils motiv til at gå i holmgang mod Ljot får i stedet karakter af grådighed. I scenen demonstrerer Egil, at han er eminent til at manipulere med ordene. Så selv om han ikke kan kvæde et ord, har han dog stadig ordet i sin magt.

Arinbjørns omsorgsfulde og ærlige væsen afsløres i hans replik, hvor han udtrykker personlig bekymring for Egil og tilbyder sin hjælp. Det ærlige og loyale billede af Arinbjørn står i skarp kontrast til Egils spekulative og arrogante personlighed. Egils handlinger over for Arinbjørn er kun til egen fordel. Arinbjørn involverer sig derimod dybt i sin ven Egil og viser følelser, der mere har rod i kristendommens næstekærlighedsbegreb end i oldtidens hedenske værdier.

Egil beder Arinbjørn om hjælp til sit foretagende, men Arinbjørn prøver at tale Egil fra det:

”Jeg tror ikke det ville stride mod landets love, at du får dette gods, men nu forekommer det mig, at det sidder overordentlig fast. Kongsgården har en rummelig indgang, men udgangen

⁸⁸ Jørgensen 1994, s. 158

er trang.(...) så jeg bliver nødt til at følge det gamle ord, der siger, at man skal værne om den eg, i hvis skygge man vil bo.”⁸⁹

Arinbjørn bruger billedsprog i sin replik for at visualisere sit argument og herved overbevise Egil til at opgive sin idé. Forklaringen på at godset sidder *overordentlig fast* gives i billedet af Kongsgården. I Kongsgården er der en *rummelig indgang*, dvs. man kan godt komme i tale med kongen, men da *udgangen er trang*, er det svært at overbevise kongen om sin ret og at få fat i godset. Med ordsproget om egetræet vil Arinbjørn fortælle, at det er bedst at respektere de, som befinder sig højest i hierarkiet, hvis man vil have deres beskyttelse. Implicit siger han derfor, at Egil skal lade sagen ligge, da Egil ellers bryder respekten over for kongen. Argumentet stemmer godt overens med Arinbjørns samvittighedsfulde forhold til samfundets konventioner, men ikke med Egils individuelle oprørske handlinger mod samfundet. Egil lader sig da heller ikke overbevise, og sluttelig lover Arinbjørn at rejse til kongen for Egil og tale Egils sag.

Da Arinbjørn kommer til Kong Hakon beretter fortælleren dialogen mellem dem. Hakon svarer således på Arinbjørns forespørgsel fra Egil:

”Jeg ved ikke, hvorfor du påtager dig den slags sager for Egil.”⁹⁰

I kong Hakons replik bliver Egils udnyttelse af Arinbjørn pludselig eksplicit, i det kong Hakon undrer sig over, at Arinbjørn har påtaget sig opgaven. Egils grove udnyttelse af Arinbjørn er derved ikke kun synlig for læseren, men også for andre personer i handlingen. Kommentaren fra kong Hakon må have fået Arinbjørn til at føle sig til grin, for da han kommer tilbage til Egil igen, bliver han vred på ham og siger til Egil, at han ikke vil bringe ”sådanne sager for kongen”⁹¹ mere. Egils reaktion på dette er udtrykt på en underdreven måde:

”Egil blev i meget dårlig lune over den historie”⁹².

Egil formår ikke at forholde sig rationelt til Arinbjørns svar, men reagerer ved at blive vred på Arinbjørn. Dermed projicerer han skylden over på Arinbjørn, som modsat Egil er i stand til at føle skyld. Og dette udnytter Egil til fulde. Arinbjørn påtager sig ansvaret og betaler Egil pengene. Egil opfører sig som var det taget for givet og afsnittet afsluttes:

”Egil blev da glad igen”⁹³.

⁸⁹ Jørgensen 1994, s. 159

⁹⁰ Jørgensen 1994, s. 160

⁹¹ Jørgensen 1994, s. 160

⁹² Jørgensen 1994, s. 160

Sætningen giver logisk mening, når den læses i sammenhæng med afsnittets første sætning, hvor vi hører, at Egil er blevet tungsindig. Episoden forenkles i en kort replik fra fortælleren, som var sagen blot et spørgsmål om en humørsvingning fra Egil. Denne forenklingsmanøvre stemmer desuden godt overens med Egils meget subjektive forståelse af tingene.

Det er Arinbjørn, som hjælper Egil ud af kniben, da han er blevet taget til fange af Kong Erik og dronning Gunløg i England. Arinbjørn fungerer som forhandler for Egil og overtaler Kong Erik til at lade Egil leve natten over. På opfordring fra Arinbjørn laver Egil hyldestkvadet *Hovedløsen* i løbet af natten. Den efterfølgende dag fremsiger Egil kvadet for kongen og dronningen, og kongen synes så godt om kvadet, at han benåder Egil og lader ham flygte. Egil redder sig ved denne lejlighed ud af kniben ved hjælp af sine kunstneriske evner. Han redder sit liv med ord.

Det er også Arinbjørn, som hjælper Egil med at indgå giftemålet med Asgerd, som er Arinbjørns halvsøster. Det er højdepunktet i Egil og Arinbjørns venskab. Egil frier først selv til Asgerd, men hun afviser ham. Derfor beder han Arinbjørn om hjælp til sagen, da han, som nær slægtning, har stor indflydelse på sagen. Ved frieriet oplever vi Arinbjørn, som den ultimative ven, give Egil den dyrebareste gave af alle de gaver han har givet til ham. Nu er gaven ikke af materiel værdi, men af kød og blod. Hermed får Arinbjørn også rollen som den hjælper, der giver Egil den seksualitet, som Egil ikke selv indeholder i sine karaktertræk. Egil er nemlig, som omtalt, grim og hans udseende tiltrækker ikke kvinder.

Venskabet med Arinbjørn giver et godt billede af, hvordan det er sagaens karakterer, som spejler hovedpersonen Egil.

Grådigheden

Egils grådighed er meget styrende for hans handlinger. Fortælleren er loyal mod Egil og giver sin fulde moralske accept af Egils rovdrift på magt og penge. Følgende citat er fra tidspunktet, hvor Egil dræber Berg-Ønundur på øen Fenrig:

”Lad os nu vende tilbage til gården og på vikingevise dræbe alle dem, vi kan få fat i, og tage alle de penge, vi kan finde”⁹⁴

Egil udtrykker i det ovenstående både sin voldsomhed og sin grådighed. Som gammel er Egil stadig glad for penge, og det ser fortælleren stadig som et sympatisk træk:

⁹³ Jørgensen 1994 s. 160

⁹⁴ Jørgensen 1994, s. 127

"(...)for penge manglede han ikke; det passede også godt til hans sindelag."⁹⁵

Da Egils bror Thorolf dør i kamp, modtager Egil bod for ham fra Kong Adelsten, fordi Thorolf var i tjeneste hos Kongen. Dette var almindelig procedure, men Egil synes ikke tilfreds med boden og tiltusker sig mere.⁹⁶ Efter proceduren skal Egil give sin far hans andel af boden for Thorolf, men dette kommer Egil aldrig til. Da faren efterspørger pengene, prøver Egil med sit svar at vende det til, at faren er grådig, da faren allerede har to kister med sølvpenge. I dialogen hentyder Egil desuden til, at han og faren allerede har delt pengene fra Adelsten.⁹⁷ Dagen efter denne samtale dør Skallagrimur, efter han i hemmelighed har begravet de to kister med sølvmønter på et hemmeligt sted. Ganske tørt beretter fortælleren, at det ikke forlyder, at der blev lagt nogle penge i Skallagrimurs grav, og at Egil overtog al arven fra faren. Egil viser sig i dette tilfælde som særlig kynisk, idet han end ikke viser sin egen far nogen gavmildhed og ære.

Vi oplever også, hvordan Egil er en ægte "gnier". Egil får til en bryllupsfest ved et uheld ødelagt sit skjold, som var en gave fra skjaldekollegaen Ejnar. Dekorationen på skjoldet er dog intakt, og Egil får "12 øre i guld fra kanterne."⁹⁸ Det er muligt at læse pengeindløsningen som Egils rationelle forsøg på at tøjle en følelsesmæssig reaktion på, at hans skjaldeven Ejnar rejser sin vej. Inden hører vi nemlig, at Egil og Ejnar er blevet gode venner.

Holmgangen mod Atle

Egil tager også brug af retsfølelsen i sine handlinger og argumenter mod sine modstandere. Det er dog en særlig retfærdighed, som kun gælder for Egil, og som snarere har karakter af en magtdemonstration⁹⁹ Egil tager til Atle for at indkassere sin arv fra Asgerd. Egil har tidligere dræbt Atles brødre Berg Ønundur og Haddur, og efter loven skal Egil betale bod til familien for de dræbte. Nu har Egil imidlertid fået Kong Hakons ord på, at han har ret til sin del af arven, og Egil kan derfor overbevisende, og som en selvfølge sig, at drabene på Atles brødre er retfærdige, og at han ikke skal betale bod for dem. Egil stævner med disse argumenter Atle til Gulating. Episoden viser, hvor dygtig Egil er til at dreje tingene til sin egen fordel.

⁹⁵ Jørgensen 1994, s. 190

⁹⁶ Oversætteren af Egils saga Keld Gall Jørgensen prøver at læse situationen mellem de to brødre som at Egil i sin pengegriskhed sælger sin bror for sin egen skyld. Dette mener Keld Gall Jørgensen at kunne udlede af Egils efterfølgende dårlige samvittighed, som han mener er at spore i sagaen. Keld Gall Jørgensen antyder desuden et Kain-Judas-kompleks i brødreforholdet, hvis det er tilfældet at Egil faktisk har dræbt sin bror. Jørgensen 1994, s. 232

⁹⁷ Jørgensen 1994, s. 130

⁹⁸ Jørgensen 1994, s. 201

⁹⁹ Bredsdorff 1995, s. 26

Handlemønsteret i opgøret mod Atle, som er bror til Egils stridsfjende Berg-Ønundur, er det samme, som da Egil, som barn, første gang dræber Thord ved idrætslegene. Først prøver Egil at få magten ved gennem alliancer og list at stævne Atle til Gulating. Men da retssagen ikke går som planlagt for Egil, udfordrer han Atle til holmgang. Nu skal sagen afgøres med fysisk magt i stedet, hvilket passer Egil glimrende.

Atle er en værdig og stærk modstander, som giver Egil stor udfordring. Opgøret med Atle er nøglen til Egils store livsprojekt – at indkassere Asgerds arv. Hvis Egil vinder over Atle, vinder han også arven, som Atle på det tidspunkt råder over. Scenen er meget lang og spektakulær, og markerer Egils store livsprojekt: At få arven fra Asgerd. Klargøringen til holmgangen er grundigt beskrevet. Våben, skjold og andet krigsudstyr er en vigtig del i karakteristikken af Egil, som en mægtig kriger:

”Egil gik frem og havde hjelm på hovedet og skjold foran sig og hugspyd i hånden; sværdet Dragvandel fastgjorde han til sin højre arm. Det var skik blandt holmgangsmænd, at de ikke behøvede have sværdet draget på holmen, men kunne lade det hænge på armen, så det var rede, når de ønskede.”¹⁰⁰

Beskrivelsen af hvilke våben Egil har med, og hvordan han er klædt er yderst nøgtern og detaljeret. Egils sværd er personificeret i kraft af navnet *Dragvandel*. Da sværdene for vikingerne er personificerede med navne, tillægges de stor symbolsk betydning i kampene. Fortælleren støtter sig til en forklaring, der henviser til en skik, da han skal fortælle om placeringen af sværdet på manden. Det giver beskrivelsen et objektivt præg. Under holmgangen mod Atle oplever vi Egil gå berserk:

”Egil indser da, at det ikke kan gå på den måde, for hans skjold var ved at være ødelagt. Da slap Egil sværd og skjold og løb ind på Atle og greb fat i ham. Da viste styrkeforskellen sig, og Atle faldt bagover, men Egil bøjede sig over ham og bed hans strube over. Dér lod Atle sit liv. Egil sprang straks op og hen til offertyren; han tog fat i mulen med den ene hånd og i hornet med den anden og vred den rundt så benene stod i vejret og halsen knækkede.”¹⁰¹

Da Egil bliver presset af Atle i kampen og Egils kunnen med våben må ses besejret af Atle, må han ty til sin mægtige kropsstyrke. Her vinder Egil over Atle, idet han styrter mod Atle, så han vælter omkuld. Egil går berserk og bider struben over på Atle. Handlingen er både dyrisk og barbarisk og efterlader et indtryk af en meget brutal Egil, der næsten er mere dyr end menneske.

Den efterfølgende ofring af tyren sker i forlængelse af Egils blodrus. Ofringen af tyren er meget voldsom, og her er litoten brugt for at understrege Egils mægtige styrke. Egil vender tyren rundt med de bare hænder. Han har bemægtiget sig en

¹⁰⁰ Jørgensen 1994, s. 155

¹⁰¹ Jørgensen 1994, s. 156

styrke, som rækker ud over den menneskelige grænse. Episoden efterlader et stærkt billede af den uovervindelige Egil, der næsten når på højde med guderne i kræfter og evner.

Typisk for Egil og i suset fra blodrusen slutter Egil af med at fremsige et episk vikingekvad, hvor han praler om sin egen styrke og nedgør sin modstander:

Dragvandel duede ej
da skjold var forhekset,
Atle sløvede æggen
igen og igen, men
for min større styrke
styrtede Atle dog,
mod tænder kom trolddom
til sidst til kort og veg¹⁰²

Det er svært for Egil at skjule, at han var presset af Atle i kampen. Derfor ligger det Egil meget på sinde at forklare sin pressede situation, og det gør han ved at påstå, at der fra Atles side var magi indblandet, og at hans skjold Dragvandel derfor ikke duede. Med fokus på magien, får Egil legitimeret, at han viste svaghed først i kampen. Det er vigtigt for Egil, så han kan fremstå som en helt uden svagheder.

Alliancer

I Egils saga er slægtsfejden som omtalt ikke en fejde mellem to storbonde-familier. I stedet er det en fejde mellem Egils slægt, som er storbønder og den norske kongefamilie, som sidder højest i magthierarkiet. Alligevel fremstilles slægtsfejden som en fejde mellem ligeværdige slægter, idet at slægten - ikke mindst Egil, har vist, at de er værdige modstander til kongeslægten. Om de to stridende slægter siges der:

“Når modstanderne i Egils saga ikke er en islandsk nabofamilie, men derimod selve den norske kongefamilie, ligger deri implicit, at Egil og hans slægt er de norske kongers ligemænd. Ikke desto mindre har de unge mænd i Egils saga, lige som andre lovende sagahelte, brug for at erhverve sig ære og berømmelse udenlands, før de danner familie på Island, og det er under de foreliggende omstændigheder logisk, at dette må erhverves hos en anden konge, end den norske, nemlig hos den engelske.”¹⁰³

Egil foretager omtalte rejseforløb. Han tager på udenlandsrejser til England, Danmark, Sverige og Norge og kæmper og vinder mange kampe. Han opnår stor ære, rigdom og prestige på sine rejser. Egil er god til at få sine mål igennem hjælp af alli-

¹⁰² Jørgensen 1994, s. 156

¹⁰³ Læsninger i dansk litteratur, Andersen 1998, s. 27

ancer med de forskellige konger. Som vi har oplevet er midlet hans talegaver – han er god til poesi og til at manipulere med virkeligheden. I kampen mod det norske kongepar allierer Egil sig med Kong Adelsten i England, som han får tjeneste ved. Den sidste kamp Egil vinder inden han bosætter sig på Island, er opnåelsen af Asgerds arv, som har været Egils hovedmål. Til at vinde denne kamp allierer Egil sig med den norske kong Hakon, som er i krig mod sin bror kong Erik, som også er Egils fjende nummer et.

Under samtalen med Kong Hakon om Asgerds arv lyver Egil for kongen for at tilskynde en alliance mellem dem begge til hans egen fordel. Egil fortæller Kong Hakon, at der er et godt forhold mellem Kong Erik og han:

“(…) og vi skiltes således, at han bad mig gå i fred, hvorhen jeg ville.”¹⁰⁴

Sandheden er, at Kong Erik sidst de var sammen, nær huggede hovedet af Egil og sendte ham af sted med beskeden om ikke at vise sig hos sig igen. Men Egil skaber mere sympati og respekt hos Hakon ved at lyve om, at uoverensstemmelsen mellem Erik og ham er ude af verden. Strategisk tilbyder Egil at gøre tjeneste hos Hakon med den begrundelse, at Erik og ikke mindst Gunhild nok snart vil komme Hakon til livs. Egils metode er med list at få sit eget ærinde frem ved at bringe de andres konflikt på banen. Hakon afviser dog Egils tilbud, men giver alligevel Egil sit ord på, at han kan gå rettens vej:

””Rejs du til Island og bliv ved din faderarv. Da skal vi frænder ikke skade dig, men her i landet kan du alle dage regne med, at vi frænder er de mægtigste. Men for min fosterfader, kong Adelstens, skyld skal du have fred her i landet og opnå din ret efter lands ret, for jeg ved, at kong Adelsten holder meget af dig.””¹⁰⁵

Hakon har dog så meget respekt for Egil, at han giver ham sit ord på at gå rettens vej med det argument, at Kong Adelsten, som er Hakons fosterfar, holder meget af Egil.¹⁰⁶ Ved hjælp af alliancen med Adelsten og Hakon og i kraft af sin fysiske styrke i holmgangen mod Atle, opnår Egil sin arv fra Asgerd.

I det følgende hører vi Egil forlade Norge for at bosætte sig på Island og stifte familie:

”Egil gjorde sit skib klar om sommeren og tog af sted, da han var klar. Han styrede til Borgarfjord og lagde skibet til tæt på sin gård. Han lod varerne flytte hjem og skibet sætte

¹⁰⁴ Jørgensen 1994, s. 147

¹⁰⁵ Jørgensen 1994, s. 147

¹⁰⁶ Jørgensen 1994, s. 147

op. Den vinter var Egil på sin gård. Egil havde nu haft mange penge med til Island. Han var en meget rig mand. Hans gård var stor og anselig."¹⁰⁷

De ydre forhold er nøje beskrevet. Rejsehandlingen fra Norge til Island indgår i beskrivelsen. Fortælleren stræber mod det autentiske i scenen og benævner det geografiske bestemmelsessted *Borgerfjord* på Island, hvor Egils gård ligger. Egils materielle velstand fremhæves i form af varer og penge og størrelsen af hans gård. Skibet sættes op, hvilket betyder, at Egil ikke skal ud at rejse foreløbig. Nu er Egil klar til at få børn.

Egils nye mål efter arvesagen

Efter arvesagens slut har Egil åbenbart mindre tendens til rastløshed og involverer sig ikke i andres konflikter og fremstår næsten som en resigneret mand. Han bliver i Island nogle år:

"Han var en meget rig mand. Hans gård var stor og anselig. Egil blandede sig ikke i andres sager og var fredsommelig over for de fleste i den tid, hvor han var i landet. Folk passede også på ikke at komme ham for nær."¹⁰⁸

Egil er dog stadig en frygtet mand, som ingen tør indlade sig med. Alligevel oplever man en forandring i Egils personlighed, og han får nye projekter, som ikke vedrører ham selv:

"Hans egne konflikter er spillet til ende. De problemer han har tilbage vedrører tiden og døden, to endelige grænser for det råderum han har tilkæmpet sig."¹⁰⁹

Den første konflikt, Egil involverer sig i efter arvesagens slut, er en sag, som Arinbjørns nevø Fridgeir er indblandet i. Nevøen er blevet udfordret til holmgang af søsterens bejler Ljotur den Blege, da familien afviser Ljoturs frieri til søsteren. Det er i øvrigt første gang vi oplever, at Egil gør en tjeneste for Arinbjørn:

""Det er min pligt husfrue, af hensyn til din frænde, Arinbjørn, at tage med din søn, hvis han mener det kan være ham til hjælp." "Du er en stor støtte", siger Gyda." ¹¹⁰

¹⁰⁷ Jørgensen 1994, s. 156

¹⁰⁸ Jørgensen 1994, s. 156

¹⁰⁹ Bredsdorff 1995, s. 36

¹¹⁰ Jørgensen 1995, s. 150

I replikken får Egil god lejlighed til at udtrykke sin nye identitet, der udtrykker sig høfligt og betænksomt over for andre mennesker. Det er også første gang i fortællingen, at vi oplever Egil forholde sig til sin pligt som ven. Betænksomheden ligger også implicit i den ydmyge replik "hvis han mener det kan være ham til hjælp". Inden er vi blevet vidende om, at sønnen ikke har stor fysisk styrke, og det forstærker ydmygheden i indholdet af replikken. Egil udtrykker stor selvkontrol og heltedåd og optræder mere som den konventionelle sagahelt, end helten, som går i konflikt med tidens moral og retningslinjer.

Egil udfordres af Ljotur til at gå holmgang i stedet for Fridgeir. Til holmgangen oplever vi den følelsesmæssige Egil, der i et vikingekvad udtrykker omsorg for andre mennesker, nemlig for Fridgeir og søsteren:

Fridgeir skal ej falde
forsvar ham, alle mand,
manden må ikke mø
med sig vinde.
Han bider og bloter
bravt op mod guderne,
hans øjne vender ondt
om i retning mod os.¹¹¹

I kvadet anvendes følgende bogstavrim: f: Fridgeir, falde, forsvar og m: manden, må, mø, med og bider, bloter og bravt. Bogstavrimene fremhæver personerne Fridgeir, møen (søsteren) og manden (Ljotur). Desuden fremhæves handlingerne, forsvaret og Ljoturs voldsomme opførsel. Kvadet fortæller desuden, at Ljotur bruger magi i holmgangen, i det han hidkalder guderne.

Under episoden lægges der vægt på Ljoturs mægtige styrke og hans berserk-optræden. Det gøres klart for læseren, at Egil er oppe mod en mægtig modstander, og at Fridgeir ikke ville have haft en chance mod Ljotur. Men Egil er Ljotur overlegen i alle henseender. Han formår at håne og provokere Ljotur ved at fremføre et sarkastisk vikingekvad om Ljot, hvori han ironisk betegner Ljotur som "Lille Ljotur".¹¹² Holmgangen bliver en demonstration af Egils dygtige kampkunst, hvor han, med stor selvfølgelighed, er Ljotur overlegen, og hvor Egil har tid til at kvæde et par pralende vers imellem Ljotur puster ud. Egil ender, ikke overraskende, med at fælde Ljotur. I Egils sidste kvad efter holmgangen slutning, kvæder han (påtaget) ydmygt, at han ej forventer løn, men blot er glad for Fridgeirs fred. I god forlængelse heraf ligger det efterfølgende fortælleren meget på sinde at slå fast, at Ljotur havde været en frygtet mand i befolkningen, og at ingen beklagede hans død. Desuden havde Ljo-

¹¹¹ Jørgensen 1994, s. 150

¹¹² Jørgensen 1994, s. 151

tur været af svensk afstamning og havde ingen familie i Norge.¹¹³ Med det argument slår fortælleren retfærdiggørelsen af drabet fast og renser Egil for skyld. Der tegner sig nu et billede af en mægtig heroisk helt, der kæmper for retfærdighed for de gode folk i samfundet.

Da Egil lang tid efter holmgagen pludselig gør krav på de penge, han har ret til, står det i skarp kontrast den ydmyghed, som Egil foregav til episoden ved holmgangen.¹¹⁴ Dette fastholder billedet af Egil som den udspekulerede og griske person, han hidtil har vist sig som.

Det magiske

I sagaen hører trolddom til i den realistiske verden, og Egil bruger magien aktivt for at nå sine mål.

Egil når også at gå ind i en konflikt mellem kong Hakon og Thorstein (Arinbjørns nevø). Thorstein har fået at vide af Hakon, at han skal rejse ud af landet, hvis ikke han får inddrevet skatter i Värmland. Thorstein spørger Egil til råds, og vi oplever Egils evner som rådgiver og talsmand for Thorstein i sagen. Egentlig er rollen som rådgiver og talsmand en rolle som Arinbjørn tidligere har spillet for Egil. Arinbjørn befinder sig på dette tidspunkt i Danmark. Et motiv til Egils rådgivergerning kan være, at Egil vil gengælde Arinbjørns mange tjenester for ham, ved at gøre en tjeneste for Arinbjørns nevø. Under turen for at inddrage kongens skatter oplever vi Egil som helbreder.

””Det er meget muligt, at det ikke skader, at jeg ser på det.” Og da Egil var mæt, gik han hen til kvinden og undersøgte hende. Han bad dem om at løfte hende op og lægge rene sengeklæder under hende, og det blev gjort. Derpå undersøgte han sengen, som hun havde ligget i, og dér fandt han en fiskegælle, hvor runerne var ristet på.”¹¹⁵

I citatets replik udtrykker Egil en påtaget ydmyghed i forhold til sine evner som helbreder. Ydmygheden gemmer sig i den negerede sætning ”at det ikke skader”, som bygger på underdrivelsen. I kraft af den ydmyge holdning ophøjes Egil og hans evner desto mere, da det efterfølgende viser sig, at Egil er meget dygtig til at helbrede Helga. Fremgangsmåden er nøgternt beskrevet og viser Egil gå næsten videnskabeligt til værks. Sengen og kvinden og sengen bliver i al fald nøje undersøgt og Egil finder årsagen, som er runerne ristet på fiskegællen. I beskrivelsen ligger en overbevisende tro på, at magien findes i den reelle verden.

¹¹³ Jørgensen 1994, s. 153

¹¹⁴ Jørgensen 1994, s. 158

¹¹⁵ Jørgensen 1994, s. 171

I den videre beskrivelse af Helgas helbredelse er der lagt vægt på forvandlingen fra den svækkede pige til den opvågnede helbredte Helga. Egil giver igen af samme metode som forbryderen, nemlig ved at riste runer, som han markerer i et magisk kvad.¹¹⁶ Helbredelsen af Helga tilfører Egil nogen vigtige egenskaber: Overnaturlige evner, klogskab og vished. Men Egil har, tro mod hans person, en bagtanke med den gode gerning: At få betaling for sin ydelse. Og dette får han som forventet får af Helgas far.

Magien virker også som Egils modstander i sagaen, idet andre forsøger at hindre Egil i at nå sine mål ved at udøve trolddom mod ham. Efter at Egil har dræbt Gunhild og Eriks søn, sætter Egil nidstang og rister runer mod dem.¹¹⁷ Også Gunhild er som Egil, fremragende til trolddomskunst og Gunhild lader koge sejd, som en forbandelse mod Egil, for at han ikke skal få ro for hende.¹¹⁸

Egils børn

I årene i Island får Egil og Asgerd børnene Bødvar, Gunnar, Thorgerd, Bera og Thorstein. Om børnene berettes at: "Alle Egils børn var håbefulde og forstandige".¹¹⁹ Thordis er fra Asgerds ægteskab med Thorolf, og det nævnes at Egil holdt lige så meget af hende, som af sine egne børn.¹²⁰ De mange børn, deres fremragende egenskaber og velarrangerede ægteskaber, betyder stor status for sagahelten og sætter ham i et godt lys.

Egils yngste søn Thorstein slægter sin farbror Thorolf på i udseende og sind. Thorstein er smuk med lyst hår og ansigt. Han er stærk – dog ikke så stærk som sin far. Desuden er Thorstein forstandig, stille og blid. Far og søn kan ikke lide hinanden, hvorimod Asgerd og Thorstein "elskede hinanden højt".¹²¹ Det er næppe et tilfælde, at Egil ikke bryder sig særligt om Thorstein, da han lige som sin bror står i opposition til Egil i kraft af deres forskellige væsen. Ligeledes oplever Egil muligvis det gode forhold mellem mor og søn som en alliance mod hans person. Mens Egil er hjemme, finder Asgerd Egils kostbare silkekappe frem og låner den til Thorstein til hans tur til Altinget. Kappen bliver beskidt i kanten, og da Egil længe efter opdager, at Thorstein har lånt kappen, bliver han rasende og skriver et kvad. Heri beskylder Egil Thorstein for at bruge sin arv, inden Egil er død, og kalder det sønnesvig.

Egil er, ikke helt tilfældigt, især glad for sin første søn Bødvar, som er den, der står først i arvefølgen, og derfor er af stor betydning for Egil:

¹¹⁶ Jørgensen 1994, s. 171

¹¹⁷ Jørgensen 1994, s. 129

¹¹⁸ Jørgensen 1994, s. 132

¹¹⁹ Jørgensen 1994, s. 156

¹²⁰ Jørgensen 1994, s. 180

¹²¹ Jørgensen 1994, s. 201

"Han var en meget lovende mand, smuk, stor og stærk, som Egil og Thorolf havde været i hans alder. Egil elskede ham meget, og Bødvar holdt også meget af ham."¹²²

I beskrivelsen lægges vægt på ligheden mellem far og søn og onklen Thorolf. Slægten er altså væsentlig i karakteristikken. Bødvar beskrives i forhold til sin far Egil og fokus forbliver hermed på Egils person, som det også er tilfældet i beskrivelsen af sagaens andre personer og episoder gennem. Herved får Egil lov at spejle sig i sin søns fremragende egenskaber. Modsat tidligere i sagaen er Egils følelser udtrykt eksplicit i det, at han, om Bødvar "elskede ham meget". Det er nyt, at så stærke følelser, knyttes til Egil. Des mere dramatisk og sørgeligt oplever læseren det da også, da vi hører om at Bødvar drukner, da hans skib kæntrer i en storm. Egils sorg udtrykkes dog ikke på samme eksplicite vis, som hans kærlighed til Bødvar, men ligger implicit i Egils handlinger.

"Det fortælles, at da de lagde Bødvar i gravhøjen, var Egil således klædt: stramme benklæder, rød bomuldskjortel med stram overdel og bånd i siden. Og folk fortæller, at han svulmede op, så både kjortel og benklæder revnede på ham."¹²³

Det ligger implicit i beskrivelsen, at Egil føler en stor sorg, som han reagerer voldsomt på. Fortælleren gør sit bedste for at tøjle Egils irrationelle følelser og retter læserens fokus på de formelle ved episoden: Egils prægtige tøj og hans mægtige fremtoning. Litoten bruges til at forstærke Egils følelsesmæssige reaktion, da Egil svulmer op og tøjet sprænges på ham.

Fortælleren markerer det autentiske i episoden med udsagnet: "det fortælles", som betyder, at episoden er blevet fortalt videre mange gange. Episoden er da også ganske dramatisk og overdrevet, så at fortælleren har brug for hjælp til at understøtte troværdigheden omkring den spektakulære scene.

Efter begravelsen reagerer Egil ved at isolere sig i sit sovekammer de næste 2 dage. Det er en yderst irrationel opførsel fra den ellers så selvkontrollerede Egil, der almindeligvis ikke lader sig mærke af følelser. På dette sted i handlingen er det kvinderne i sagaen, som træder i karakter og hjælper Egil. Det er ikke tilfældigt, at det er på et sted, hvor det handler om følelser, som i sagaens univers betragtes at være forbeholdt kvinder.

På isolationens tredjedag sender Asgerd bud efter datteren Thorgerd, som er Egils yndlingsdatter. Thorgerd får med list Egil til at spise og drikke igen. Hun får Egil til at indse, at kun han kan lave et kvad over Bødvar og arrangere, at der bliver drukket gravøl, som det er skik. I dialogen mellem Thorgerd og Egil er det indforstået at Egils

¹²² Jørgensen 1994, s. 181

¹²³ Jørgensen 1994, s. 182

søn Thorgerd ikke kan digte. Ved at tale til Egils nøgternhed og poetiske evner, får hun Egil på ret kurs igen. Det er lige efter Egils hoved.

Egil laver skjaldekvadet Sønnetabet til Bødvar og bearbejder herigennem sin sorg på en anstændig måde, som er acceptabel for sagahelten. Egil håndterer sin sorg i kraft af sit erhverv som skjald og digter sig ud af sorgen. Herved beholder han respekten og viser selvkontrol, idet han formår at tøjle sin sorg, inden for de rammer, som konventionerne tillader. Kvadet bruges som en ventil til at lukke følelser ud og komme i psykisk balance igen. Det er da også gennem fremstillingen og gennem fremførelsen af Sønnetabet, at Egil fatter mod på livet og igen og bliver handlekraftig. Nu formår Egil at gennemføre de ritualer, som samfundet kræver af ham, som far til en afdød søn:

“Derpå lod Egil holde arveøl for sine sønner efter gammel skik.”¹²⁴

Egil har genvundet fatningen, handlingen er stabiliseret igen og livet kan gå videre.

Egil som gammel

Egil bliver meget gammel og bor hos sin adoptivdatter Thordis og svigersønnen Grimur. Synet er væk og hørelsen svækket, og Egil har besvær med sin gang i alderdommen. Han har ikke mere den samme magt, som tidligere, hvilket b.la. ses ved, at kvinderne ikke, selv ikke trællene, har respekt for Egil:

“Nu er du da helt færdig, Egil, når du sådan falder sammen helt alene”¹²⁵

Det virker ikke helt tilfældigt, at det er i Egils forhold til kvinderne, at man først hører, alderdommen sætter sine spor. For en del af Egils selvbillede skabes nemlig i kraft af kvinders tiltrækning af ham, og i alderdommen mister han sin virilitet og dermed sin erotiske position i forhold til kvinden. Egil føler medlidenhed med sig selv, som han udtrykker i sine kvad. I kvadene anerkender Egil, at han ikke mere har styr på kvinderne og ærgres over, at ingen mennesker mere har respekt for ham, som de tidligere havde:

Min skaldepande skal
snart lande i jorden
kvinde klarer jeg ej
og hører kun lidet¹²⁶

¹²⁴ Jørgensen 1994, s. 190

¹²⁵ Jørgensen 1994, s. 219

¹²⁶ Jørgensen 1994, s. 216

Den åbenlyse beskrivelse af Egil som både psykisk og fysisk svækket står i skarp kontrast til fortællerens, indtil dette punkt, oftest loyale og rosende beskrivelse af Egil.

En tid inden Egil dør beder Egil Grimur om at komme med til tings. Egil betror Thordis, at han her vil strø arven fra Adelsten, sølvpengene, ud, hvor der er flest mennesker forsamlet. Formålet med handlingen skal være at skabe tumult og slagsmål. Thordis opfører sig loyalt mod Egil og udtrykker, at hun synes godt om ideen. Desuden udtrykker Thordis, at Egil vil blive husket for gerningen i evig tid.¹²⁷ Det er ikke helt klart, om Thordis mener, at Egil vil blive husket for sin generøsitet, eller for at have skabt århundredets slagsmål. Set i forhold til Thordis' personlighed, som slægter sin fars retfærdige og sympatiske væsen på, peger meget på, at Thordis tænker på generøsiteten. Thordis må desuden besidde en enorm loyalitet over for Egil, idet hun bifalder, at han lader hendes arv gå i fremmedes hænder.

Grimur derimod repræsenterer fornuftens side og afviser Egils plan og bedømmer den som "postyr". Synsvinklen er her på Grimurs side og lader Egil fremstå som en gammel tosse. Man kan i sagens natur heller ikke klandre Grimur for at ville afværge sin kommende arv at gå i hænderne på andre.

Den umiddelbare læsning af Egils handling fastholder billedet af Egil som en grådig og magtbegærlig person, der hellere vil bruge sine penge på et godt og voldsomt slagsmål, end på at lade arven gå til sin adoptivdatter og svigersøn.

Men Egils ide om at strø sine penge ud er tankevækkende og kan læses på flere måder. At strø penge ud modsvarer nemlig Egils ellers nærige og ikke særlig generøse sind. Kan det mon tænkes, at det er en dårlig samvittighed, som driver Egil? Set i det lys, er Egils handling en måde, han kan komme sin dårlige samvittighed til livs på. Egils vittige måde at forestille sig slagsmålet på må i fald være et skalkeskjul for hans virkelige intention – nemlig at forlige sig med sin dårlige samvittighed ved at give penge, som en erstatning for alt det, han har taget fra andre. Særlig følsomt er det, at arven fra Adelsten er sølvpenge, som Egil modtager i erstatning for sin brors død, og som han skulle have haft givet halvdelen af til deres far. Nager samvittigheden Egil - at han aldrig fik givet sin far halvdelen af pengene? Det er i fald én måde at tolke Egils intention om pengestrøelsen på.

Tidligere er nævnt, at Egil kan være skyld i sin bror Thorolfs død. I fald dette er, hvad som er hændt, er arven fra Arinbjørn blodpenge, som er knyttet stor ondskab. Er dette tilfældet, vil Egils idé om at give pengene væk, være en måde at få lettet sin dårlige samvittighed på. Hvis målet for Egil er at få rensat sin samvittighed, synes det dog at ligge lige for at give pengene til den mest oplagte person: Thordis, datter af Thorolf.

¹²⁷ Jørgensen 1994, s. 218

Det er imidlertid ikke, hvad Egil gør. Da Egil får nej til at tage med på Tinge, rider han i stedet væk med pengene sammen med to trælle. Egils egen udlægning er, at han dræber trællene og gemmer pengene. Denne udlægning udtrykker fortælleren dog ikke megen tiltro til. Samtidig hører vi, hvordan Egil morgenen efter flakker omkring i nærheden af gården med hesten efter sig. Indirekte fortælles, at Egil er ved at miste sin forstand og har mistet kontrollen. Fortælleren udtrykker uvisheden om pengene således:

”Men hverken trællene eller kisterne dukkede op igen, og der har været gisnet meget om, hvor Egil har gjort af pengene.”¹²⁸

Fortælleren udtrykker igen indirekte, at han ikke tror på Egils forklaring, da hverken trælle eller kister dukker op igen. En udlægning af historien, der siger, at trællene har stjålet kisterne med pengene og er stukket af, serveres her indirekte af fortælleren, og ligger heller ikke fjernt for læseren at tænke.

Alligevel forsøger fortælleren at vende historien til Egils fordel og dermed lade billedet af den snedige og magtfulde Egil blive fastholdt. Dette sker ved, at fortælleren leverer tre mulige forklaringer på historien fortalt af folk. Nogle mener, at Egil har gemt pengene i en kløft tæt på gården, da man har fundet engelske penge i kløften, når der ikke er vand. Andre mener, at Egil har kastet pengene i en mose i nærheden. En tredje historie siger, at Egil har gemt pengene i en jordhule ved nogle varme kilder, hvor der ofte brænder højild.¹²⁹ Sidstnævnte udlægning af historien støtter sig op ad en overnaturlig forklaring, idet at højild, som er et overnaturlig fænomen, skal være bevis på pengenes eksistens. De forskellige udlægninger er omgivet af mystik, og historien forbliver en gåde, som er gået videre i historien.

End ikke fortælleren virker til at være sikker på, hvad der er sket med pengene. Fortælleren tvivl understreger magtpositionen mellem ham og hovedpersonen Egil. Egils magtfulde figur gør sig tilmed gældende i en metatekstuel ramme. Helt til det sidste får Egil lov at beholde sin viden om, hvor pengene er gemt. Det lader billedet af den meget magtfulde Egil stå tilbage for læseren.

Episoden med pengene er den sidste vi hører fra Egils liv. Et stykke tid efter dør Egil og begravnes af Grimur. At det netop er episoden om Adelstens arv, som afslutter Egils liv er næppe tilfældig. Omstændighederne omkring arven fra Adelsten er farvede af løgn og tvivl. Der er noget lunkent ved arven og med nøglen til den viden, går Egil i graven. På trods af Egils ellers afkræftede væsen i alderdommen, efterlader han alligevel et billede tilbage af en magtfuld person, som kan manipulere og kontrollere virkeligheden helt til det sidste. Egils uforgængelighed kan forklares således:

¹²⁸ Jørgensen 1994, s. 219

¹²⁹ Jørgensen 1994, s. 219

”Og han behøver ingenlunde at dø heroisk for at blive husket. Han kan endog tillade sig at blive gammel og affældig og alligevel beholde sit format.”¹³⁰

Efter Egils død fortælles det, at kristendommen bliver indført på Island. Efterfølgende fortælles om stedfæstningen af Egils grav, og episoden sætter Egils hedenske overbevisning i kontrast med kristendommens værdier. Efter sigende har Egils adoptivdatter fået ham flyttet til kirken på Mosfjell: ”Og folk beretter, at Thordis har ladet Egil flytte til kirken”¹³¹ Forfatteren udvider fortælleinstansen med bemærkningen ”og folk beretter”. At flere beretter samme historie om flytningen af Egils lig er med til at skabe troværdighed om påstanden. Desuden giver bemærkningen ”at flere beretter” situationen et autentisk præg, som brugen af nutid i passagen blot underbygger. Fortælleren får hermed sagt, at Egil er blevet en legende. En anden måde at læse ordene ”og folk beretter” på er, at fortælleren selv er usikker om påstanden, og med ordene fralægger sig ansvaret for sandfærdigheden af informationen. At Egil er blevet hovedperson i en beretning, som mange mennesker kender, bliver dog klart gennem dette udsagn.

Historien om Egils lig i kirken er omgivet af mystik. Først da kirken mange år senere bliver nedbrudt, og man finder en kirkegård, kommer man tættere på sandheden, om placeringen af Egils lig. I forbindelse med historien omtales opdagelsen af kirkegården, som et *Jærtegn*¹³² på, at Egil er begravet her. Egils lig benævnes altså i en overnaturlig forbindelse. Det viser sig imidlertid også, at skelettet af Egil vidner om et unaturligt stort menneske. Skelettet var:

”(...) meget kraftigere end almindelige menneskekogler, og folk mente at vide efter meget gamle folks udsagn, at det måtte være Egils skelet.”¹³³

Egil identificeres altså slet og ret på størrelsen af kogler, og fortælleren godtager og bifalder denne enkle konklusion. Synsvinklen hælder til den holdning, at en så stor mand kun kan være Egil. Desuden er ekstrabemærkningen ”efter meget gamle folks udsagn”, med til at indgyde troværdighed over for læseren, idet gamle folks udtalelser, i tekstens kontekst, har høj sandhedsværdi. Da skelettet af Egil er fundet, prøver kirkens præst Skaft Thorarinsson kræfter med Egils hovedskal:

”Han tog en ret stor håndøkse og slog så hårdt han kunne på kraniet for at knuse det, og der hvor han ramte blev det hvidt, men det hverken gav sig eller revnede; og af dette kan man

¹³⁰ Læsninger i dansk litteratur, Andersen, 1998, s. 26

¹³¹ Jørgensen 1994, s. 219

¹³² www.ordnet.dk: 1) (nu sj.) tegn, hvorpaa man kan genkende ell. identificere noget, ell. hvorved man kan bevise noget; *kendetegn*, -mærke; *tegn*; *bevis* (...) i videre anv. i al alm. om hvad der vidner om, varsler noget kommende; (*for*)*varsel*; *tegn*;(…) overnaturlig begivenhed

¹³³ Jørgensen 1994, s. 219

se, at denne skalle ikke har været let at skade med småmandshug, da den endnu var udstyret med hud og hår. ”¹³⁴

At øksen ikke kan slå sig igennem Egils hjerneskal er med til at understrege Egils kraftfulde og mægtige væsen, som symboliseres ved, at han har en særlig hård hjerneskal. Selv efter mange år sidder der stadig ”hud og hår” på hjerneskallen, og med denne oplysning understreger fortælleren Egils uforgængelighed. Selv i døden er Egil stadig en stærk personlighed og ikke mindst en kriger, som i kamp mod en levende mand med en ”ret stor håndøkse” er i stand til at afvise slagene. I kraft af det generaliserende udsagn og ”af dette kan man se”, legitimerer og sandsynliggør fortælleren sin egen meget subjektive fortolkning af situationen med hovedskallen. Påstanden om Egils uforgængelighed bliver herved troværdig for læseren.

Ikke helt tilfældigt er det en præst, som hugger i Egils hjerneskal. Skaften repræsenterer den ny religion, kristendommen, i det islandske samfund. Præsten beskrives som ”en forstandig mand” ¹³⁵, og herved bliver han også en værdig modstander til Egil. Skaftes handling med Egils hovedskal kan ses som en allegori på kristendommen, der prøver at knuse hedenskaben og datidens heltebillede på vikingen.

Eftermælet

I tråd med sagaens indledende beskrivelse af slægten, afrundes sagaen med en beskrivelse af Egils efterkommere. Afslutningen på sagaen er en form for eftermæle over Egil, hvor fortælleren får understreget slægtens mægtige betydning på Island. Egils eftermæle er mindst lige så vigtigt for personkarakteristikken af ham, som beskrivelsen af ham i levende live. Sagaen afslutter med at berette om Egils søn Thorstein, som vi får at vide, er stamfader til en stor slægt. Fortælleren ærværdiggør slægten ved at lovprise og rose slægtens mange fortrin. Mange af Thorsteins efterkommere bliver stormænd og skjalde og flere familiemedlemmer, både kvinder og mænd, bliver hovedpersoner i senere begivenhedsrige sagaer. ¹³⁶Herved indskriver Thorstein, og i kraft af slægtsskabet indirekte også Egil, sig i slægtens mægtige historie i rækken af stormænd og skjalde. I følgende citat fra sagaen fastslås, at slægten har to forskellige karaktertyper, som Egil og hans bror Thorolf, blandt flere i slægten, præsenterer:

¹³⁴ Jørgensen 1994, s. 220

¹³⁵ Jørgensen 1994, s. 219

¹³⁶ Jørgensen 1994, s. 220

”Det holdt sig længe i denne slægt, at nogle mænd var stærke og krigeriske og nogle forstandige. Det var meget broget, for i denne slægt fødtes der nogen af de smukkeste mennesker på Island nogensinde (...)”¹³⁷

Fortællerens åbenlyst subjektive vurdering af slægten dominerer teksten. De meget positive adjektiver ”stærke, krigeriske, forstandige og smukkeste” er med til at forstærke billedet af slægten som mægtig. I tekststykket er kontrasten mellem det barske og det smukke trukket op. Egil er gennem sagaen repræsenteret som en af de ”stærke og krigeriske”, mens Thorolf er en af de ”forstandige og smukkeste” i slægten. De krigeriske og stygge personer i slægten forbindes med et bestemt folk fra slægten nemlig ”Myrefolket”. Det er altså uundgåeligt og skæbnedeterminerende for visse dele af slægten at få en bestemt personlighed pga. arvemæssige anlæg i slægten.

Karaktertrækkene er altså fast forankret i arven og bliver gennemgribende for personernes liv og skæbne i slægten. I mange generationer fremover hænger disse karaktertræk ved arven. Egils(eller her benævnt som Thorsteins) slægt bliver herved markeret, som en slægt med en stærk og markant personlighed og får status af at være en helt særlig slægt. Samtidig beskriver fortælleren, at slægten var ”meget broget”, hvilket ud over at sige noget om slægtens forskellige personligheder, også bekræfter Egils sammensatte person. Egils personlighed er ikke forment af tilfældigheder, men er forankret i den personlige arv fra slægten. Slægten i sagaen har altså en gennemgribende indvirkning i det enkelte menneskes liv og indskrænker individets muligheder for frit at danne sig sin egen personlighed. I sagaen er det uomtvisteligt at ”Slægten er en given faktor i menneskets liv”¹³⁸ Et af sagaens store omdrejningspunkter er netop dialektikken mellem individet og slægten.

Konklusion

Det er slægten, æren, kærligheden og magten, som er de store omdrejningspunkter i Egils saga og gennem hvilke, at sagahelten Egil karakteriseres. Følgende citat opsummerer på udmærket vis Egils liv og sætter ham i forhold til sagaens kontekst:

”Han besidder mange menneskelige egenskaber, som var idealet, da historien om ham blev nedskrevet: han byder kongen trods, han digter, han er stærk og rig og altid på farten efter eventyr.”¹³⁹

¹³⁷ Jørgensen 1994, s. 220

¹³⁸ Sørensen 1993, s. 173

¹³⁹ Jørgensen, Sigurjónsson 1987, s. 176

Det er den individualistiske sagahelt Egil, som her beskrives. Egil har mod til at trodse kongen, og forstår at udtrykke sine følelser i poesien. Egil som vikingen, der sejler på vikingetogter for at opnå ære og magt.

En væsentlig pointe i analysen af Egils saga er, at Egil er tekstens eneste hovedperson og at tekstens andre personer bruges til at spejle Egils karakter i. Herigennem opnår Egil en mægtig status og træder i karakter som en dominerende og heroisk sagahelt.

Det forholder sig da også således, at sammenligningen med broren udgør en væsentlig faktor i beskrivelsen af Egil. Således beskrives Egil ud fra modsætningen til sin bror. Det er i den kontrastfyldte beskrivelse, at den temperamentsfulde og stridbare Egil træder frem. Der er hermed lagt op til et brødreopgør, som for alvor tager fart, da Thorolf nægter Egil at tage med på vikingetogt.

En forklaring på Thorolfs død i kamp for Kong Adelsten er, at det er Egil, som dræber broren, og dermed opnår arvestatus både i form af gods og prestige. Egil overtager nemlig Thorolfs kone Asgerd og dermed også vejen til hendes arverettigheder. Egils opførsel over for sin bror viser, at et væsentligt motiv i hans handlinger er en stræben efter magt.

Også Egils far, Egil Skallagrimúr, en vigtig led i karakteristikken af Egil. For ikke blot deler de samme navn og ligner hinanden af udseende, også deres sindelag ligner hinanden, og det oplever vi gennem deres handlinger. Desuden er det i farens slægt, at anlæggene til Egils bersærk-egenskaber skal findes.

Der hersker en stærk tro på skæbnen i sagaen, og dette kommer til udtryk i forhold til slægten og dens betydning for Egils identitet og fremtid. Det ligger i generne, at Egils liv vil forme sig efter sin far og bedstefars liv.

At Egil ikke er en konventionel sagahelt, kommer til udtryk i modsætningsforholdet til broren, men også i hans strategi, når det gælder om at opnå magt og ære. Både når Egil deltager i idrætslegene som barn, eller når han er i kamp, sker det efter en retfærdighed, som Egil selv definerer. For at opnå sin retfærdighed tager Egil brug af usympatiske kneb og fremgangsmåder. Derfor er Egil netop ikke en konventionel sagahelt, som respekterer slægten og retter sig efter kongen. I stedet er Egil en sagahelt, der viser individuelle træk og er i konflikt med samfundet.

Også i Egils forhold til kvinder og kærligheden er det magtdriften, som styrer Egils handlinger. Vi oplever den ellers så magtfulde Egil komme til kort, når det kommer til seksualiteten, idet han ikke er en seksuelt attraktiv mand. Egil stræber efter de to kvinder, han har svært ved at opnå: Gunhild, som Egil har flere fællestræk med, men som befinder sig højest i hierarkiet. Asgerd, som afviser Egils tilnærmelser og frieri, men som af pligt og efter slægtens krav indgår ægteskab med Egil.

Ved Egils møde med kongemagten viser der sig hurtig en konflikt mellem ham og kongeslægten. Egil kommer tidligt i konflikt med den norske kongeslægt. Konflikten giver næsten sig selv, idet Egil er af storbondeslægt og kongeparret er øverst i hierarkiet. Konflikten bliver et af de store omdrejningspunkter i sagaen og begge parter

forsøger at komme hinanden til livs. Der udspiller sig en psykisk magtdemonstration, da Egil er hos Arinbjørn for at modtage bod for sin bror Thorolfs død. Ved begivenheden vinder Egil stor status, respekt og ære hos kongen og bliver ligeværdig i forhold til ham.

Venskabet med Arinbjørn er et godt eksempel på, hvorledes sagaens personer bruges til at spejle Egil. Arinbjørn fungerer som hjælper for Egil og er, modsat Egil, en loyal og omsorgsfuld ven. Derfor fremstår Egils grådige og handlinger sind desto tydeligere i kontrasten til Arinbjørns uselviske personlighed. Egil bruger venskabet strategisk i sin stræben efter at opnå ære og magt og meget passende skaffer han sig et venskab med Arinbjørn, som bliver Egils mellemlid til den norske kongefamilie. Egils opførsel over for Arinbjørn afslører en arrogant og spekulativ sagahelt, der ikke tøver med at handle, eller lader sig forstyrre af venskabelige følelser.

Egil vinder stor ære og respekt, da han fungerer som helbreder for Helga. Vi oplever Egil bruge magien aktivt i sine handlinger. Hjælperrollen er Egils ny rolle, efter han har sluttet sine egne projekter.

Da Egils søn Bødvar dør oplever vi en sagahelt, som får vanskeligheder med at håndtere sin sorg, og som opfører sig irrationelt i forhold til sin heltetekarakter. Sorgen er udtrykt implicit gennem Egils handlinger i teksten og det er en stærk individualistisk følelsesladet Egil vi oplever. Egils respekt og ære er på spil, men genvindes ved kvindernes hjælp, idet datteren ved list og ved at rose farens evner får Egil på rette kurs igen. Egil genvinder sin selvkontrol, respekt og ære ved at fremsige skjaldekvaedet Sønnetabet.

Da Egil bliver gammel får vi lov til at opleve ham som affældig og svækket. Vi oplever ikke længere den uforbeholdne sympati for Egil fra fortællerens side. Det første vi hører fra Egil som gammel er, at han har mistet det erotiske og derved har mistet respekten hos kvinderne. Ingen mennesker opfatter mere Egil som magtfuld, men håner og nedgør ham i stedet. Vi oplever individets kamp for at blive accepteret af samfundet.

Inden Egil dør, når han at gemme sine penge under en episode omspændt af mystik. Herved fastholdes billedet af den grådige og usympatiske Egil indtil hans død. Der stilles dog spørgsmålstejn i teksten ved, hvorvidt pengene er blevet gemt eller stjålet, og herved markerer fortælleren en usikkerhed omkring Egils troværdighed.

Efter Egils død genoptager fortælleren imidlertid sin sympati for Egil, og Egil genvinder respekten og æren i sit eftermæle. Dette gøres ved at berette om fundet af Egils jordiske rester og hovedskallens enorme størrelse og styrke.

I Egils eftermæle indskrives han i sin slægts historie og ærværdiggøres herigennem. Egil er ikke længere hovedperson, men slægten har overtaget rollen. Slægtens uomtvistelige betydning for det enkelte individ understreges og får lov til at slutte Egils saga.

Abstract

The thesis is based on an analysis of Egils Saga. Based on a theoretic analysis and interpretation. I will investigate the concepts of descent, honour, love, and power in Egils Saga.

In my analysis of Egils Saga, I make use of both the literary new critical method and a historical-philological method. This is exemplified in the way which I look upon the Icelandic sagas as autonomous aesthetical units as well as historical-philological works which relates the texts to their temporal contemporary.

Sagas are characterized as fiction, which deals with historical figures and events from Iceland's Heyday. Egil Skallgrímsson's saga is a family saga about worthy men who clashes with the king of power. The historic place of the sagas takes place mainly between the years 930-1030. The sagas are believed to have been written down in the eleventh century.

Egil is the main character of the saga and the analysis of this thesis centers around him. Egil is quintessence of a true Viking which is strong, brave, and decisive. In the characterization of Egil, the comparison with the brother is a vital factor. In this way, Egil is described as a contrast to his brother. In this contrasting description, the temperamental and quarrelsome Egil emerges. This lays the basis of a brother's showdown which rapidly increases when Thorolf denies Egil to take part in a Viking rage. Several implicit factors points to the fact that it is Egil himself, who kills his own brother in a battle in order to move higher up as an heir in the family hierarchy. Egil takes over his brother's wife Asgerd and at the same time the rights of her inheritance.

In the Saga a strong belief in destiny reigns, which is expressed in relation to the descent and its importance to Egil's identity and future. It is in the genes that Egil's life will be formed as his father's and grandfather's life. The father and grandfather represent the dark and demonic part of this part of the descent.

In order to achieve justice, Egil makes use of unsympathetic means and tricks. This exemplifies the fact that Egil is not a conventional saga hero who respects the descent and obeys the king. Instead Egil is a saga hero who shows individual features and is in conflict with the society. Also in the aspect of Egil's relationship to women and love it is the urge of power which controls Egil's actions.

At an early stage, Egil is in conflict with the Norwegian dynasty. The conflict is almost evident in the sense that Egil belongs to the great family descent and the king and the queen is at the top of hierarchy. It emerges that Egil is talented in form of entering into alliances with the different kingdoms of power. Hereby Egil achieves respect and power. The strong importance of the descent for the individual person is underlined in the way which Egil's Saga is ended.

Litteratur

Bøger

Bjerrum, Pernille, *Saga, dansk i dybden*, København: Gyldendal, 2008

Bredsdorff, Thomas: *Kaos og kærlighed, En studie i islændingesagaernes livsbillede*, København: Gyldendal, 1995

Fibiger, Johannes, Lütken: *Litteraturens veje*: Gads forlag, 1996

Hallberg, Peter: *De islandske sagaer*, Haslev: Gyldendals Uglebøger, 1974

Jensen, V., Johannes: *Egil skallagrímssons saga*, København, Gyldendal, 1970

Jørgensen, Gall, Keld: *Egils saga*, København: Borgen, 1994

Laxness, Halldór: *De islandske sagaer og andre essays*, København: Gyldendal, 1963

Lehrmann Ulrik, Andersen, Præstgaard, Lise: *Læsninger i dansk litteratur* bd. 1, Viborg: Odense Universitetsforlag, 1998

Lützen, Peter Heller: *Analyse og relevans, grundbog i litterær analyse og fortolkning*, Haslev: Daneklærerforeningen, 2003

Nøjgaard, Morten: *Det litterære værk, Tekstanalysens grundbegreber*, Odense: Odense Universitetsforlag, 1993

Sørensen, Meulengracht, Preben: *Fortælling og ære, Studier i islændingesagaerne*, Århus: Århus Universitetsforlag, 1993

Sørensen, Meulengracht, Preben: *Norrønt nid*, Odense: Odense Universitetsforlag, 1980

Tidsskrifter

Sigurjónsson, Árni, Jørgensen, Gall, Keld: *Saga og tegn, udkast til en semiotisk sagalæsning*, Nordica Bd. 4 1987 s. 167-188, 247-248

Internetsider

www.ordnet.com

Billeder

Billede på forsiden:

http://www.hurstwic.org/history/articles/daily_living/text/longhouse.htm